

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์เกษตร

เศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดหลักประกันในการให้สินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร

Determinants of Collateral Requirement on Bank for Agriculture and Agricultural
Cooperatives' Lending

นามผู้วิจัย นายศรिनารถ ชาธรรมมา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์สมพร อิศวิลานนท์, M.A.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์เรืองไกร โดกฤษณะ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดหลักประกันในการให้สินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร

Determinants of Collateral Requirement on Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives'
Lending

โดย

นายศรिनารถ ชาธรรมมา

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)

พ.ศ. 2552

ศรีนารถ ชาธรรมมา 2552: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดหลักประกันในการให้สินเชื่อ
ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(เศรษฐศาสตร์เกษตร) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและ
ทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย, Ph.D.
65 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการ
กำหนดระดับหลักประกันในการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. โดยใช้ข้อมูลจากเพิ่มสินเชื่อของ ธ.ก.ส.
จำนวน 979 ราย ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ด้วยวิธีการทางสถิติตามแบบจำลองโทบิต (Tobit)
ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับหลักประกัน ประกอบด้วย ทรัพย์สิน ปริมาณสินเชื่อ
พื้นที่เพาะปลูก อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย ระยะเวลาที่
เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส. และประเภทสินเชื่อ โดย ทรัพย์สิน พื้นที่เพาะปลูก และประเภทสินเชื่อจะมี
ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับระดับหลักประกัน ส่วนปริมาณสินเชื่อ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน
อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย และระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส. จะมี
ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับระดับหลักประกัน

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเภทของสินเชื่อ คือ สินเชื่อการเกษตร และสินเชื่อนอก
ภาคการเกษตร พบว่า การกำหนดระดับหลักประกันของสินเชื่อการเกษตรจะให้ความสำคัญกับ
ทรัพย์สิน ปริมาณสินเชื่อ อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย และระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำ
ของ ธ.ก.ส. ส่วนสินเชื่อนอกภาคการเกษตรจะให้ความสำคัญกับพื้นที่เพาะปลูก และระยะเวลาที่
เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส.

ในการศึกษานี้มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา งบประมาณ และโอกาสในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล
ดังนั้นจึงได้ข้อสรุปอยู่ในวงจำกัด จึงมีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปว่า ควรจะเพิ่มพื้นที่
ศึกษาให้มากกว่าเดิม หรือเพิ่มประเภทของสินเชื่อ หรือเพิ่มประเภทหลักประกันที่จะศึกษา เพื่อให้
สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหรือแก้ไขการปฏิบัติงานของ
ธนาคารต่อไป

Srinarth Chathamamma 2009: Determinants of Collateral Requirement on Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives' Lending. Master of Science (Agricultural Economics), Major Field: Agricultural Economics, Department of Agricultural and Resource Economics, Thesis Advisor: Assistant Professor Visit Limsombunchai, Ph.D. 65 pages.

The objective of this study is to examine the factors that determine collateral requirement on Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC)'s Lending. The total of 979 credit files used in this study is obtained from BAAC. The data set is analyzed by Tobit model. The results show that total asset value, amount of credit, cultivation area, current ratio, interest coverage ratio, the length of bank-borrower relationship, and type of loan are crucial factors in determining collateral level. In addition, the results indicate that total asset value, cultivation area, and type of loan have positive impact on the collateral level, while amount of credit, current ratio, interest coverage ratio, and the length of bank-borrower relationship have negative influence on the collateral level.

Beside that, the results indicate that total asset value, amount of credit, interest coverage ratio and the length of bank-borrower relationship are crucial factors in determining collateral requirement of agricultural credit, while cultivation area and the length of bank-borrower relationship are crucial factors in determining collateral requirement of non-agricultural credit.

The obstacles on this study are about time, budget, and accessibility to the data set. Therefore, the results on this study are not generalize and limited to the study provinces. For further study, the number of province, types of loan, and types of collateral should be extended to represent BAAC normal practice.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ทั้งจากสถาบันและบุคคล กล่าวคือในส่วนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ให้การสนับสนุนงบประมาณและเวลา ส่วนทางด้านผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ได้อำนวยความสะดวกในเรื่องของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ ห้องสมุดพิทยาลงกรณ์ สำนักหอสมุดกลาง ที่ได้อนุเคราะห์สถานที่เรียน หอพัก การให้บริการยืมหนังสือและเอกสารที่ใช้อ้างอิง รวมทั้งคณาจารย์ของคณะเศรษฐศาสตร์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์สมพร อิศวิลานนท์ กรรมการร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนาถ มั่งคั่ง ประธานการสอบ และอาจารย์ ดร.กนก คติการ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ซึ่งได้ช่วยให้คำแนะนำ ชี้แนะข้อบกพร่องที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินการศึกษาค้างนี้

และท้ายที่สุดคือครอบครัวของผู้ศึกษา ซึ่งอยู่เบื้องหลังและคอยเป็นกำลังใจในการเรียนการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาต้องกราบขอบพระคุณ สถาบัน บุคคล และครอบครัว ที่กล่าวนามถึงข้างต้น ในความอนุเคราะห์ทั้งหลายทั้งปวง ที่ได้ช่วยทั้งทางตรงและทางอ้อมให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีทุกประการ ถ้าการศึกษาครั้งนี้มีข้อบกพร่องด้วยประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศรินทร์ดา ชาธรรมมา

มีนาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการศึกษา	6
ขอบเขตการวิจัย	6
ระเบียบวิธีวิจัย	6
การเก็บรวบรวมข้อมูล	6
การวิเคราะห์ข้อมูล	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	8
การตรวจเอกสาร	8
สภาวะอสมมาตรของข้อมูลข่าวสารในตลาดสินค้าเชื่อ	8
ทฤษฎีการทำสัญญาของธนาคารหรือการทำข้อตกลง	
ทางการเงินเบื้องต้น	9
งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง	9
วิธีการศึกษา	11
การรวบรวมข้อมูล	11
การวิเคราะห์ข้อมูล	14
แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์	17
สมมติฐานการวิจัย	19
บทที่ 3 ลักษณะทั่วไปในการดำเนินงานสินค้าเชื่อและการกำหนดหลักประกันของ ธ.ก.ส.	21
การรับลูกค้า	21
ขั้นตอนการรับเกษตรกรขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การให้สินเชื่อ	23
ประเภทสินเชื่อ	24
หลักเกณฑ์การให้สินเชื่อ	25
ขั้นตอนการให้สินเชื่อ	26
เงินกู้เครดิตเงินสดแบบรายคน	32
การจัดทำหลักประกัน	34
การรับจำนองอสังหาริมทรัพย์	35
ขั้นตอนในการรับจำนองอสังหาริมทรัพย์	38
การประเมินราคาที่ดินเอกสาร ส.ป.ก. เป็นประกันหนี้เงินกู้	39
การใช้บุคคลอย่างน้อย 2 คน ค้ำประกัน	41
บทที่ 4 ผลการศึกษา	43
ผลการศึกษา	43
ค่าสถิติพรรณนา	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	51
บทสรุป	51
ข้อเสนอแนะ	52
ข้อจำกัดของการศึกษา	53
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป	53
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	57
ภาคผนวก ก ข้อมูลลูกค้ารายคนส่วนที่ 1	59
ภาคผนวก ข ข้อมูลลูกค้ารายคนส่วนที่ 2	61
ภาคผนวก ค ข้อมูลลูกค้ารายคนส่วนที่ 3	63
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	65

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การจ่ายเงินกู้ระหว่างปีและหนี้ค้างชำระด้านเกษตรกร ณ 31 มีนาคม	4
2	จำนวนตัวอย่างแยกตามจังหวัดทั้งก่อนและหลังการคัดแยก	12
3	ค่าสถิติพรรณนา (Descriptive statistics)	44
4	ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ระหว่างตัวแปร	45
5	ระดับหลักประกันจำแนกตามตัวแปรควบคุม	46
6	ค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองโทบิต (Tobit) และผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal effect)	47
7	ค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองโทบิต (Tobit) และผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal effect) กรณีของสินเชื่อการเกษตรและนอกการเกษตร	49
ตารางผนวกที่		
1	ตัวอย่างข้อมูลของเกษตรกรลูกค้า	64

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับภาคการผลิต โดยเฉพาะภาคการเกษตรของประเทศกำลังพัฒนา ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในการเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอับความต้องการบริโภคภายในประเทศหรือเพิ่มผลผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการค้า ซึ่งการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวต้องอาศัยปัจจัยการผลิตพื้นฐานอันได้แก่ ที่ดิน ทู่น แรงงาน และการประกอบการ มาประกอบกันในสัดส่วนที่เหมาะสมโดยในส่วนของเงินทุน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในปัจจัยทุนร่วมกับส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น เครื่องจักร โรงงาน องค์ความรู้ เทคโนโลยี เป็นต้น จะมีแหล่งที่มาสองทางคือ มาจากเงินทุนส่วนตัวของเกษตรกรและอีกส่วนหนึ่งมาจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน โดยทุนส่วนนี้จะมีต้นทุนเงินในรูปดอกเบี้ย ซึ่งเงินกู้ยืมหรือสินเชื่อการเกษตรจะมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ทั้งระดับครัวเรือนเกษตรกรและระดับประเทศ (เปรม บุญเรือง, 2523)

ความสำคัญของสินเชื่อการเกษตรต่อระดับครัวเรือน ซึ่งตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ได้สมมุติให้เงินทูนมีไม่จำกัดในการซื้อหาปัจจัยการผลิต เพื่อผลิตสินค้าให้มีรายได้สูงสุด แต่ในข้อเท็จจริงแล้วเกษตรกรมีเงินทุนจำกัด จึงผลิตสินค้าได้ตามปัจจัยการผลิตซึ่งเงินที่มีอยู่ซื้อหามาได้ เป็นผลให้มีรายได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็นเพราะขาดแคลนเงินทุน ในขณะที่เดียวกันเมื่อเกษตรกรมีการกู้ยืมเงินทุนเพิ่มเติมเพื่อซื้อหาปัจจัยการผลิตเพื่อขยายการผลิตสินค้าให้ได้ตามที่ควรจะเป็น ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้น (ดอกเบี้ยเงินกู้) เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น (กำไร) เกษตรกรจะสะสมทุนเพิ่มขึ้น รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตัวเองให้ดีขึ้น (ทองโรจน์ อ่อนจันทร์, ม.ป.ป.) นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้นแล้วสินเชื่อการเกษตรยังทำให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิตไปตามความเหมาะสมรวมทั้งเกิดการรวมกลุ่มเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2523)

ความสำคัญของสินเชื่อการเกษตรต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวม โดยเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐในการเพิ่มผลผลิตและรายได้และเพื่อความเสมอภาคของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ผ่านการกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินจะนำไปปล่อยกู้ต่อแก่เกษตรกร (อัตราที่ต่ำกว่าอัตราตลาด) และการจัดสรรสินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์ผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

ซึ่งผลของทั้งสองนโยบายดังกล่าวทำให้เกิดการขยายตัวของการผลิต รายได้รวมการส่งออก และการจ้างงาน และรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในชนบทสูงขึ้น (อัมมาร สยามวาลา, 2534)

ช.ก.ส. จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2509 เป็นหนึ่งในสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่ดำรงสถานะสองบทบาทในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ เป็นสถาบันการเงินที่อำนวยความสะดวกแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร และอีกบทบาทหนึ่งต้องทำหน้าที่สนองนโยบายของรัฐ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในด้านที่สถาบันการเงินทั่วไปไม่สามารถตอบสนองได้ ซึ่งการทำหน้าที่ดังกล่าว ช.ก.ส. ต้องมีระบบการจัดการที่ดี และใช้ความระมัดระวังรอบคอบ (อัมมาร สยามวาลา, 2534) อีกทั้งต้องยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารความเสี่ยง เนื่องจากสินเชื่อการเกษตรมีความเสี่ยงสูงทั้งจากภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และจากกระบวนการทำงาน ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารความเสี่ยงเพื่อควบคุมให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และไม่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมายในการดำเนินงาน (ช.ก.ส., 2547ก)

การให้สินเชื่อกับภาคการเกษตร นอกเหนือจากจะอยู่ภายใต้สภาวะอสมมาตรของข้อมูลข่าวสาร (Asymmetric Information) เช่นเดียวกับการให้สินเชื่อภาคการผลิตอื่น ๆ แล้ว ภาคการเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีความเสี่ยงสูงทั้งด้านการผลิต การตลาด และตัวเกษตรกรเอง ทำให้ ช.ก.ส. ต้องมีระบบการจัดการที่ดีและมีเครื่องมือในการดำเนินงานทั้งก่อนและหลังการให้สินเชื่อ เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เช่น การกำหนดขั้นตอนที่เข้มงวดทั้งการรับลูกค้า การให้กู้ การกำกับ การติดตาม การจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร การส่งเสริมความรู้ให้กับเกษตรกร การร่วมมือกับส่วนราชการและภาคเอกชน เป็นต้น (อัมมาร สยามวาลา, 2534; ช.ก.ส., 2547ก) นอกเหนือจากที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ยังใช้การกำหนดหลักประกันเป็นเครื่องมือหนึ่งในการลดความเสี่ยงทางด้านสินเชื่อด้วย ซึ่งในส่วนการดำเนินงานสินเชื่อของ ช.ก.ส. ถึงแม้จะได้ดำเนินการตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ก็ยังประสบปัญหาหนี้ค้างชำระซึ่งต้องเป็นภาระให้ต้องแก้ไขกันไป

การดำเนินงานสินเชื่อของ ช.ก.ส. ได้ทวีความสำคัญกับภาคการผลิตขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ก่อตั้งธนาคารเป็นต้นมา กล่าวคือ มีการให้สินเชื่อที่เพิ่มขึ้นตลอดมาซึ่งสอดคล้องกับความต้องการปัจจัยด้านเงินทุนที่เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการส่งออกเพื่อหารายได้เข้าประเทศ โดยสินเชื่อที่ให้กู้ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อที่ให้กับเกษตรกรรายคน ซึ่งต้องจัดหาหลักประกันในการกู้เงินทุกราย โดยหลักประกันดังกล่าวอาจจะใช้บุคคลหรือกลุ่มค้ำประกัน จำนวนอสังหาริมทรัพย์ และใช้พันธบัตรรัฐบาลหรือเงินฝากของ ช.ก.ส. ค้ำประกัน ทั้งนี้การให้สินเชื่อดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดเวลาในขณะที่หนี้ค้างชำระก็เพิ่มตามด้วย กล่าวคือในปีบัญชี 2542 ช.ก.ส. ได้ให้สินเชื่อระหว่างปี

จำนวน 124,097 ล้านบาท และในปีบัญชี 2543 ให้สินเชื่อระหว่างปีเพิ่มเป็น 130,365 ล้านบาท อนึ่งการให้สินเชื่ออาจจะลดลงบ้างในช่วงโครงการพักชำระหนี้ของรัฐบาล กล่าวคือ ในปีบัญชี 2544 ให้สินเชื่อระหว่างปี จำนวน 86,413 ล้านบาท และกลับเพิ่มขึ้นโดยลำดับตั้งแต่ปีบัญชี 2545 ถึงปีบัญชี 2549 รายละเอียดการให้สินเชื่อดังตารางที่ 1

ในขณะที่เดียวกันสินเชื่อที่ให้กับเกษตรกรเหล่านั้นยังมีส่วนหนึ่งที่เป็นหนี้ค้างชำระ ซึ่งมีปริมาณที่มากพอสมควร กล่าวคือ เมื่อสิ้นปีบัญชี 2542 ธ.ก.ส. มีหนี้ค้างชำระ 34,815 ล้านบาท และลดลงเป็น 32,684 ล้านบาท เมื่อสิ้นปีบัญชี 2543 ส่วนตั้งแต่สิ้นปีบัญชี 2544 เป็นต้นมา จำนวนหนี้ค้างลดลงผิดปกติ กล่าวคือ ลดลงจากระดับ 32,684 ล้านบาท เมื่อสิ้นปีบัญชี 2543 เหลือเพียง จำนวน 18,527 ล้านบาท ในปีบัญชี 2544 และกลับเพิ่มขึ้นเป็น 19,017 ล้านบาท ในปีบัญชี 2545 และลดลงเหลือเพียง 15,634 ล้านบาท ในปีบัญชี 2549 ทั้งนี้ตั้งแต่ปีบัญชี 2544 หนี้ค้างชำระส่วนหนึ่งได้นำไปปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ตามโครงการพักชำระหนี้ รายละเอียดหนี้ค้างชำระดังตารางที่ 1

เมื่อพิจารณาหนี้ค้างชำระที่เกิดขึ้นกับ ธ.ก.ส. แล้ว จะเห็นได้ว่าหนี้ค้างชำระไม่ได้เพิ่มขึ้นมากมาย แต่ประการใด ถึงแม้จะรวมหนี้ค้างตามโครงการการพักชำระหนี้ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าธนาคารมีการพัฒนาระบบและเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงด้านสินเชื่ออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา กล่าวคือ มีการกำหนดขั้นตอนที่เข้มงวดในการรับลูกค้า การพิจารณาให้กู้ การติดตามกำกับหลังการให้กู้ เช่น การวิเคราะห์สินเชื่อด้วยระบบคะแนน การกำหนดหลักประกันในการกู้เงิน การตรวจทานหนี้และการจัดชั้นลูกหนี้ เป็นต้น

ตารางที่ 1 การจ่ายเงินกู้ระหว่างปีและหนี้ค้างชำระด้านเกษตรกร ณ 31 มีนาคม

(หน่วย: ล้านบาท)

ปีบัญชี	ต้นเงินกู้ต้นปี	จ่ายเงินกู้ ระหว่างปี	รับชำระคืน ระหว่างปี	ต้นเงินกู้สิ้นปี	หนี้ค้างสิ้นปี
2542	192,823	124,097	104,775	212,797	34,815
2543	212,797	130,365	110,203	237,990	32,684
2544	214,464	86,413	72,812	228,065	18,527
2545	228,065	93,614	79,946	241,715	19,017
2546	241,715	115,465	102,131	258,137	16,961
2547	258,137	173,095	134,991	298,997	17,285
2548	298,997	202,429	158,570	345,194	16,517
2549	326,654	218,354	176,702	369,794	15,634

หมายเหตุ: ตั้งแต่ปีบัญชี 2544 ต้นเงินกู้ต้นปีไม่รวมหนี้โครงการนโยบายรัฐ และหนี้ค้างสิ้นปีไม่รวมหนี้
ค้าง ตามโครงการพักชำระหนี้ (ประมาณ 1.3 หมื่นล้านบาท)
ต้นเงินกู้ต้นปีบัญชี 2549 ไม่รวมเงินกู้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้เกษตรกร จำนวน 18,540
ล้านบาท และหนี้ค้างสิ้นปีไม่รวมหนี้ค้างของลูกหนี้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้สัญญารวม
ดอกเบี้ย

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2546, 2547ก, 2548ก, 2549, 2550)

ร.ก.ส. ได้ใช้หลักประกันเป็นเครื่องมืออันหนึ่งในขั้นตอนพิจารณาให้กู้เงิน เพื่อลดหรือบรรเทา
ความเสี่ยงทางด้านสินเชื่อเช่นเดียวกับสถาบันการเงินอื่น โดยหลักประกันจะเป็นเครื่องมือในการจำแนก
เกษตรกรลูกค้าออกเป็นสองกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงจะยอมรับอัตราดอกเบี้ย
เงินกู้ที่สูง (เพื่อนำไปลงทุนในกิจการที่เสี่ยงมากแต่คาดว่าจะให้ผลตอบแทนที่สูง) ขณะเดียวกันจะเสนอ
หลักประกันที่ต่ำให้ธนาคาร ซึ่งลูกค้าเหล่านี้จะนำมาซึ่งหนี้เสีย (เพิ่มค่าใช้จ่าย) ของธนาคารในอนาคต
ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ จะยอมรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำ (เพื่อนำไปลงทุนในกิจการ
ที่เสี่ยงน้อยและคาดว่าจะให้ผลตอบแทนที่ต่ำด้วย) ขณะเดียวกันจะเสนอหลักประกันที่สูงให้ธนาคาร ซึ่ง
ลูกค้าเหล่านี้จะนำมาซึ่งหนี้ดี (เพิ่มผลกำไร) ของธนาคารในอนาคต และในอีกด้านหนึ่งหลักประกันจะ
เป็นเสมือนเครื่องมือส่งสัญญาณเตือนภัยผู้ให้กู้ กล่าวคือ ถ้ามูลค่าหลักประกันบวกด้วยผลตอบแทนของ
กิจการน้อยกว่า หรือเท่ากับต้นเงินกู้บวกด้วยดอกเบี้ย จะมีสัญญาณชี้ให้เห็นว่าโอกาสที่ธนาคารจะได้รับ
ชำระหนี้คืนจะค่อนข้างต่ำ หรือถ้ามูลค่าหลักประกันบวกด้วยผลตอบแทนของกิจการมากกว่าต้นเงินกู้
บวกด้วยดอกเบี้ย จะมีสัญญาณชี้ให้เห็นว่าโอกาสที่ธนาคารจะได้รับชำระหนี้คืนจะมีค่อนข้างสูง

ดังนั้นจึงทำให้มีประเด็นที่น่าศึกษาว่า การเรียกหลักประกันในการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับสินเชื่อการเกษตรหรือไม่ และต้องการทราบต่อไปว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลในการกำหนดหลักประกัน รวมทั้งต้องการทราบถึงทิศทางของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นด้วย อีกทั้งการศึกษาในเรื่องดังกล่าวในขอบเขตของสินเชื่อการเกษตรโดยตรงยังไม่มีผู้ใดศึกษาไว้ ดังนั้นจึงมีความน่าสนใจที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวตามเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อทราบรูปแบบ วิธีการ ขั้นตอนการให้สินเชื่อ และการกำหนดหลักประกันของ ธ.ก.ส.

เพื่อเปรียบเทียบระดับหลักประกันระหว่างสินเชื่อการเกษตรและสินเชื่อนอกภาคการเกษตร

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันในการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันในการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. จะทำให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกัน ในขั้นตอนการพิจารณาให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. และการใช้เงื่อนไขหรือปัจจัยเหล่านั้น มีความเหมาะสมสอดคล้องเพียงใดกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะส่งผลต่อทั้ง ธ.ก.ส. และเกษตรกรลูกค้า

โดยผลที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกร ซึ่งเมื่อทราบขั้นตอน วิธีการ กระบวนการ การให้สินเชื่อ การกำหนดระดับหลักประกันที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งเงื่อนไขหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันดังกล่าวแล้ว เกษตรกรจะได้เตรียมความพร้อมเพื่อชี้แจง และเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอสินเชื่อได้ถูกต้อง หรือการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิธีการ ขั้นตอนหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อของธนาคารซึ่งจะเกิดผลดีต่อทั้ง ธ.ก.ส. และเกษตรกรในภายหน้าต่อไป รวมทั้งการได้รับบริการที่สะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง และโปร่งใส ตรวจสอบได้ จากการให้บริการของธนาคาร

ส่วนทางด้านของ ธ.ก.ส. เมื่อทราบปัจจัยหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ในการกำหนดระดับหลักประกัน และปัจจัยเหล่านั้นมีความเหมาะสมสอดคล้องเพียงใดกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ถ้าเห็นว่าผลการศึกษาที่ได้มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินงาน ก็อาจขยาย

ผลการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งประเทศ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการดำเนินงาน ในส่วนของหลักเกณฑ์ การกำหนดระดับหลักประกันในการพิจารณาให้สินเชื่อ เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับข้อเท็จจริงของสภาพ เศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ในการศึกษาค้างนี้จะใช้ข้อมูลจากเพิ่มข้อมูลสินเชื่อราย คนของ ธ.ก.ส. ตั้งแต่ปีบัญชี 2548 – 2550 โดยจำแนกตามภาคต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์และศรีสะเกษ ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัด ลพบุรี ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา และภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ทั้งนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะ สินเชื่อค่าใช้จ่ายประเภทเครดิตเงินสตรายคน ซึ่งใช้หลักประกันจำนองอสังหาริมทรัพย์และใช้บุคคลสอง คนค้ำประกัน โดยจำแนกสินเชื่อดังกล่าวเป็น 2 ประเภท คือสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบ อาชีพการเกษตร และสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาค้างนี้มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาและงบประมาณ การรวบรวมข้อมูลจาก ธ.ก.ส. เพื่อนำมาทดสอบกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จึงใช้วิธีสุ่มเลือกข้อมูลแบบบังเอิญในรายพื้นที่จังหวัด ซึ่งเป็นข้อมูล ที่มีอยู่แล้วในฐานข้อมูลของธนาคาร และใช้การสุ่มเลือกแบบเจาะจงในประเภทของสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย (เครดิตเงินสตรายคน) ซึ่งต้องการนำมาศึกษาในค้างนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาค้างนี้จะจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เชิง พรรณณะจะใช้ข้อมูลในรูปข้อความ เพื่อแสดงให้เห็นสภาพทั่วไปของการให้สินเชื่อ การจัดทำหลักประกัน และใช้ข้อมูลในรูปตาราง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างสินเชื่อเพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายทั้งในและนอกภาคการเกษตร และในส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งจะใช้ข้อมูลใน

รูปตารางเมตริกซ์สหสัมพันธ์ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม ซึ่งก็คือระดับหลักประกัน กับตัวแปรอิสระต่าง ๆ รวมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามแบบจำลองทอบิต (Tobit) เพื่อแสดงให้เห็นทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างระดับหลักประกันของ ธ.ก.ส. กับตัวแปรอิสระเหล่านั้น รวมทั้งแสดงผลกระทบส่วนเพิ่มที่ตัวแปรอิสระต่าง ๆ มีต่อระดับหลักประกัน

นิยามศัพท์

สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย หมายถึง สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพการเกษตรหรือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร ซึ่งมีรอบการชำระคืนไม่เกิน 12 เดือน หรือกรณีมีเหตุผลพิเศษไม่เกิน 18 เดือน

อาชีพการเกษตรหรือเกษตรกรรม หมายถึง การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ การประมง การเลี้ยงไหมสาวไหม ทำนาเกลือ ปลูกกล้วยไม้หรือไม้ดอก ปลูกไม้สน ปลูกสวนป่า เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงกุ้ง เพาะเห็ด และรวมทั้งการแปรรูป ผลิตภัณฑ์เกษตรเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูป เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรหรือคนในครัวเรือนเกษตรกร

อาชีพนอกภาคการเกษตร หมายถึง อาชีพอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม บริการ และรวมทั้งการพัฒนาความรู้ การพัฒนาอาชีพของเกษตรกรหรือคนในครัวเรือนเกษตรกร

หลักประกัน หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ และบุคคลค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน โดยในส่วนของอสังหาริมทรัพย์จะกำหนดมูลค่าจริงตามวงเงินที่จดทะเบียนจำนอง หรือตามราคาประเมินแต่ไม่เกินร้อยละ 100 ของปริมาณสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ส่วนในกรณีที่ใช้บุคคลค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน จะกำหนดมูลค่าการค้ำประกันเป็นศูนย์ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับค่าของตัวแปรตาม (ระดับหลักประกัน) ในกรณีที่ไม่มีหลักประกันจำนอง อีกทั้งการใช้บุคคลค้ำประกันมีวงเงินค้ำประกันที่หลากหลาย ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานศึกษาเป็นไปแนวทางเดียวกัน จึงกำหนดมูลค่าการค้ำประกันในกรณีใช้บุคคลค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน ให้เป็นศูนย์

ระดับหลักประกัน หมายถึง ร้อยละของมูลค่าหลักประกันต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่
ให้กู้

บทที่ 2

โครงสร้างทางทฤษฎี

การตรวจเอกสาร

สถานะอสมมาตรของข้อมูลข่าวสารในตลาดสินเชื่อ

สถานะอสมมาตรของข้อมูลข่าวสาร (Asymmetric information) ในตลาดสินเชื่อ คือ การที่ผู้ที่อยู่ในตลาดสินเชื่อทั้งผู้ให้กู้และผู้กู้มีข้อมูลข่าวสารที่ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ทั้งสองฝ่ายต่างแสดงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ถ้าสถานะดังกล่าวเกิดขึ้นและคงอยู่เป็นเวลานานจะนำไปสู่ความล้มเหลวของตลาด เพราะถ้าเกิดสถานะดังกล่าวในตลาดสินเชื่อจะนำมาซึ่ง ผู้กู้ที่มีความเสี่ยงสูงจะได้รับเงินกู้ ส่วนผู้กู้รายที่มีความเสี่ยงน้อยจะไม่ได้รับเงินกู้เพียงเพราะไม่ยินดีจ่ายดอกเบี้ยสูง ดังนั้นสินเชื่อที่ผู้ให้กู้ปล่อยไปในอัตราดอกเบี้ยที่สูง จึงแฝงไว้ด้วยความเสี่ยงสูงที่จะไม่ได้รับชำระคืน

การจัดสรรสินเชื่อภายใต้สถานะอสมมาตรข้อมูลข่าวสาร ซึ่งใช้ราคาหรืออัตราดอกเบี้ยเพียงอย่างเดียวในการจัดสรรสินเชื่อ และเป็นกรณีในตลาดสินเชื่อในขณะนั้นเผชิญกับปัญหาความต้องการสินเชื่อมีมากกว่าปริมาณเงินที่ให้กู้ เพื่อให้ตลาดสินเชื่อได้ดุลยภาพ ผู้ให้กู้จะเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อลดอุปสงค์ส่วนที่ตลาดไม่สามารถสนองตอบได้ ให้พอดีกับอุปทานเงินให้กู้ของตลาด ซึ่งจะทำให้ผู้กู้ที่ยินดีจ่ายดอกเบี้ยสูงซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ที่เสี่ยงจะได้รับเงินกู้ไป ส่วนผู้กู้ที่ไม่อาจรับภาระดอกเบี้ยที่สูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ที่ความเสี่ยงต่ำจะถูกคัดออกไป เรียกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนี้ว่า Adverse selection

ในขณะที่พฤติกรรมอีกด้านหนึ่งของผู้กู้ที่ได้รับเงินกู้ไปเพราะยินดีจ่ายดอกเบี้ยสูง ย่อมแสวงหาช่องทางลงทุนที่จะให้ผลตอบแทนสูงคุ้มกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งต้องเป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูงด้วยเช่นกัน ต่อมาถ้ากิจการที่ลงทุนประสบปัญหาไม่อาจจะเยียวยาหรือแก้ไขได้ และผู้กู้ได้ปิดบังข้อมูลหรือการกระทำของตนเองไม่ให้นายธนาคารล่วงรู้จนในที่สุดกิจการล้มละลาย ซึ่งผู้กู้จะคำนึงแต่เพียงว่าอย่างมากที่สุดที่ตัวเองจะสูญเสียก็คือหลักประกัน แต่หารู้ไม่ว่าความเสียหายดังกล่าวทำให้ผู้ให้กู้ต้องมาร่วมรับความเสียหายด้วย เรียกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนี้ว่า Moral hazard (Stiglitz and Weiss, 1981)

ทฤษฎีการทำสัญญาของธนาคารหรือการทำข้อตกลงทางการเงินเบื้องต้น

ทฤษฎีการทำสัญญาของธนาคารหรือการทำข้อตกลงทางการเงินเบื้องต้น จะใช้หลักประกันร่วมกับอัตราดอกเบี้ย ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดสรรสินเชื่อกายใต้สภาวะอสมมาตรของข้อมูลข่าวสาร (Asymmetric information) โดยผู้ให้กู้มีทางเลือกที่จะดำเนินการสองอย่าง คือ การลดปริมาณเงินให้กู้ หรือการเรียกหลักประกันเพิ่ม ทั้งนี้การเรียกหลักประกันมีความได้เปรียบในเรื่องการลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อก่ที่จะเกิดขึ้นจากการจัดสรรสินเชื่อ โดยใช้อัตราดอกเบี้ยเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ ประการแรกหลักประกันเป็นเครื่องมือส่งสัญญาณเตือนภัยแก่ผู้ให้กู้ โดยปกติผู้กู้ที่ชอบความเสี่ยงยินดีที่จะจ่ายดอกเบี้ยแพง แต่จัดหาหลักประกันที่ไม่มั่นคง ส่วนผู้กู้ที่ไม่ชอบความเสี่ยงยินดีที่จะจัดหาหลักประกันที่มั่นคง เพื่อแลกกับการจ่ายดอกเบี้ยถูก (Bester, 1985; Besanko and Thakor, 1987) ดังนั้น หลักประกันจึงทำหน้าที่ในการส่งสัญญาณเตือนผู้ให้กู้อาบัติลักขณะ หรือความชอบในความเสี่ยงของผู้กู้แต่ละคน ในการเลือกลงทุนในกิจการที่มีความเสี่ยงมากหรือเสี่ยงน้อย (Greenbaum and Thakor, 1995)

ประการที่สองหลักประกันจะกระตุ้นเตือนให้ผู้กู้แสดงออก ซึ่งความพยายามอย่างเต็มความสามารถ และเปิดเผยข้อเท็จจริงของกิจการหรือโครงการ เพราะถ้าเกิดความเสียหายกับกิจการหรือไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ ผู้ให้กู้จะเข้าครอบครองทรัพย์สินต่าง ๆ ในโครงการ (Bester, 1987, 1994) ดังนั้นหลักประกันจึงทำหน้าที่ลดความเสี่ยงให้กับผู้ให้กู้ (Greenbaum and Thakor, 1995) ในกรณีที่กิจการของผู้กู้ล้มเหลวจนไม่สามารถชำระหนี้ได้อย่างน้อยผู้ให้กู้ยังได้รับชำระคืนบางส่วน

งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

Berger and Udell (1995) ศึกษาบทบาทของการกู้ยืมที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อการตัดสินใจให้สินเชื่อของธนาคาร ผ่านการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและการกำหนดหลักประกัน โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยธุรกิจขนาดเล็กในสหรัฐอเมริกา จำนวน 3,400 บริษัท ซึ่งทำการสำรวจระหว่างปี ค.ศ. 1988 – 1989 โดยในส่วนของ การกำหนดหลักประกันซึ่งใช้สมการถดถอยแบบโลจิท (Logit) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการกำหนดหลักประกันกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล พบว่าอายุของกิจการและระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับธนาคารผู้ให้กู้ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการกำหนดหลักประกัน กล่าวคือ ธุรกิจขนาดเล็กที่ก่อตั้งมานานและมีความสัมพันธ์กับธนาคารมาเป็นเวลานานจะกู้ยืมโดยจัดหาหลักประกันที่ต่ำกว่าธุรกิจขนาดเล็กอื่น ๆ

Harhoff and Korting (1998) ศึกษาบทบาทการกู้ยืมที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดต่อการตัดสินใจเรื่องต้นทุน และการกำหนดหลักประกันของธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางของประเทศเยอรมันนี ในการระดมทุนจากภายนอก โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง จำนวน 1,399 บริษัท ซึ่งทำการสำรวจระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนตุลาคม ค.ศ. 1997 โดยในส่วนของ การกำหนดหลักประกันซึ่งใช้สมการถดถอยแบบโพรบิต (Probit) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการกำหนดหลักประกันกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล พบว่า ปริมาณสินเชื่อ ขนาดของกิจการ จำนวนสถาบันการเงินที่กู้ยืม และระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับธนาคารผู้ให้กู้มีอิทธิพลต่อการกำหนดหลักประกัน โดยปริมาณสินเชื่อและจำนวนสถาบันการเงินที่กู้ยืม จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการกำหนดหลักประกัน ส่วนระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับธนาคารผู้ให้กู้ และขนาดของกิจการซึ่งถือตามจำนวนคนงาน จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการกำหนดหลักประกัน

Lehmann and Neuberger (2001) ศึกษาบทบาทของการกู้ยืมที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด อันเนื่องมาจากธุรกรรม หรือปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางกับธนาคาร ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการเงินของธนาคารในประเทศเยอรมันนี ผ่านการกำหนดอัตราดอกเบี้ย การกำหนดหลักประกัน และความสามารถในการหาแหล่งสินเชื่อ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้จัดการสาขาของธนาคารเอกชน ธนาคารเพื่อการออมทรัพย์ของรัฐ และธนาคารเพื่อการสหกรณ์ ซึ่งทำการสัมภาษณ์ในปี ค.ศ. 1997 จำนวน 389 บริษัท โดยในส่วนของ การกำหนดหลักประกันซึ่งใช้สมการถดถอยแบบโทบิต (Tobit) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการกำหนดหลักประกันกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล พบว่า คะแนนสินเชื่อ (Credit rating) ขนาดทรัพย์สิน อายุของธุรกิจ ธุรกิจที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มบริษัท และระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับธนาคารผู้ให้กู้ จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดหลักประกัน โดยคะแนนสินเชื่อ ขนาดทรัพย์สินของธุรกิจ ธุรกิจที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มบริษัท และระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับธนาคารผู้ให้กู้ จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการกำหนดหลักประกัน ส่วนอายุของธุรกิจจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการกำหนดหลักประกัน

Menkhoff, Neuberger, and Suwanaporn (2006) ศึกษาบทบาทและการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักประกันที่เกิดขึ้นในตลาดสินเชื่อที่กำลังพัฒนา โดยศึกษากรณีประเทศไทยเปรียบเทียบกับตลาดสินเชื่อที่พัฒนา (ประเทศอุตสาหกรรม) ซึ่งศึกษาผ่านการกำหนดและระดับของหลักประกันที่ธนาคารพาณิชย์ไทยใช้กับลูกค้า ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลจากแฟ้มสินเชื่อยุโรปของธนาคารพาณิชย์ไทย 9 แห่ง ซึ่งให้สินเชื่อแบบหมุนเวียนกับลูกค้า จำนวน 560 ราย เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1992 – 1996 โดยใช้สมการถดถอยแบบโพรบิต (Probit) ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในการกำหนดหลักประกัน (มี

หรือไม่มีหลักประกัน) กับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล และใช้สมการถดถอยแบบโทบิต (Tobit) ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของระดับหลักประกัน (มูลค่าหลักประกันต่อปริมาณสินเชื่อ) กับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล ทั้งนี้ พบว่า การกำหนดและระดับหลักประกันของไทยสูงกว่าตลาดสินเชื่อที่พัฒนา รวมทั้งพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดและระดับหลักประกันของไทย ได้แก่ ขนาดทรัพย์สินและอายุของกิจการ ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ ธนาคารที่ลูกค้าใช้บริการเป็นประจำ โดยขนาดทรัพย์สิน อายุของกิจการ และอัตราส่วนทุนหมุนเวียน กรณีที่เป็นธุรกิจที่มีขนาดทรัพย์สินหรืออายุกิจการน้อยจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการกำหนดและระดับหลักประกัน ส่วนธนาคารที่ลูกค้าใช้บริการเป็นประจำจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการกำหนดและระดับหลักประกัน

วิธีการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันในการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. มีวิธีการศึกษา ดังนี้

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรกรวบรวมจากแฟ้มข้อมูลสินเชื่อรายคนของ ธ.ก.ส. และส่วนที่สองรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากส่วนงาน หรือสถาบันต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลจากแฟ้มสินเชื่อระบบ BPR ของ ธ.ก.ส. (ระบบที่อนุมัติสินเชื่อเปิดเสรีเงินจุดเดียว และมีการบันทึกข้อมูลของเกษตรกรลูกค้าไว้ในคอมพิวเตอร์) เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2550 ซึ่งในช่วงแรกธนาคารได้ทดลองระบบดังกล่าวในบางจังหวัดเท่านั้น จึงทำให้การคัดเลือกจังหวัดเพื่อนำมาศึกษาในครั้งนี้ต้องจำกัดเพียงบางจังหวัดที่ใช้ระบบสินเชื่อ BPR ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดลพบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดยะลา และในเบื้องต้นได้รับข้อมูลของเกษตรกรลูกค้า จำนวน 12,582 ราย

โดยข้อมูลที่ได้มานั้นอยู่ในลักษณะแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน หนี้สินภายนอก ธ.ก.ส. รายได้ รายจ่าย และหลักประกันเงินกู้ และส่วนที่สองเป็นข้อมูลเกี่ยวกับหนี้เงินกู้ประเภทต่าง ๆ ของเกษตรกรลูกค้าแต่ละรายที่มีอยู่กับ ธ.ก.ส. ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ คือ ข้อมูลของเกษตรกรลูกค้ารายที่มีหนี้เงินกู้ประเภทเครดิตเงินรายคนอย่างเดียว หรือมี

ทั้งนี้เงินกู้ประเภทเครดิตเงินรายคนและมีหนี้เงินกู้ประเภทอื่นด้วย ขั้นตอนแรกนำข้อมูลส่วนที่สอง ทั้งหมดมาคัดแยกเอาเฉพาะรายที่มีเงินกู้ประเภทเครดิตเงินรายคนอย่างเดียว หรือมีทั้งหนี้เงินกู้ประเภทเครดิตเงินรายคนและมีหนี้เงินกู้ประเภทอื่นด้วย ส่วนรายที่มีเฉพาะหนี้เงินกู้ประเภทอื่นคัดออกไป

เมื่อได้ข้อมูลส่วนที่สองซึ่งมีเฉพาะหนี้ประเภทที่ต้องการ (ลูกค้ำที่มีหนี้เครดิตเงินสดรายคน และลูกค้ำที่มีทั้งหนี้เครดิตเงินสดรายคนและหนี้เงินกู้ประเภทอื่นด้วย) ทั้งหมดแล้ว นำข้อมูลดังกล่าวไป จับคู่กับข้อมูลส่วนที่หนึ่ง (ทรัพย์สิน หนี้สินภายนอก ธ.ก.ส. รายได้ รายจ่าย และหลักประกัน) ทั้งนี้เพื่อ คัดแยกข้อมูลส่วนที่หนึ่งของเกษตรกรลูกค้ำรายที่ไม่มีหนี้ออก ให้เหลือเฉพาะลูกค้ำรายที่มีหนี้เท่านั้น โดยใช้เลขทะเบียนของเกษตรกรแต่ละรายเป็นตัวเชื่อมข้อมูลทั้งสองส่วนเข้าด้วยกัน ซึ่งจะเหลือจำนวน รายที่จะต้องนำไปทดสอบจำนวน 979 ราย รายละเอียดจำนวนเกษตรกรลูกค้ำแยกตามจังหวัดต่าง ๆ ดัง ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างแยกตามจังหวัดทั้งก่อนและหลังการคัดแยก

จังหวัด	ก่อนคัดแยก	หลังคัดแยก
เพชรบูรณ์	1,744	136
ลพบุรี	1,212	222
ระยอง	558	254
ศรีสะเกษ	5,682	275
บุรีรัมย์	1,486	70
ยะลา	1,900	22
รวม	12,582	979

โดยนำข้อมูลทั้งสองส่วนของเกษตรกรลูกค้ำทั้ง 979 ราย มาจัดให้อยู่ในรูปแบบที่จะนำไปใช้ ทดสอบข้อมูล ซึ่งจะประกอบไปด้วยข้อมูล 5 กลุ่ม ดังนี้ (ธ.ก.ส., 2548ข, 2548ค)

1.1 กลุ่มที่หนึ่ง ข้อมูลฐานะทางการเงินของเกษตรกร ประกอบด้วย

1) ทรัพย์สิน โดยดูจากมูลค่าของทรัพย์สินของเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วยที่ดิน บ้าน โรง เรือน เครื่องจักร และทรัพย์สินหมุนเวียน

2) หนี้สิน โดยดูจากมูลค่าหนี้สินของเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วยหนี้เงินกู้ในระบบสถาบัน หนี้เงินกู้นอกระบบสถาบัน และหนี้เงินกู้อื่นของ ช.ก.ส.

1.2 กลุ่มที่สอง ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้สุทธิของเกษตรกรที่เกิดขึ้นในรอบปี ประกอบด้วย

รายได้สุทธิ จะดูจากผลต่างสุทธิระหว่างรายได้รวม ซึ่งประกอบด้วยรายได้ภาคการเกษตร รายได้เกี่ยวเนื่องการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร กับค่าใช้จ่ายรวม ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่าย การเกษตร ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

1.3 กลุ่มที่สาม ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้ ประกอบด้วย

1) อัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สิน จะเป็นสัดส่วนระหว่างหนี้สินหารด้วยทรัพย์สินซึ่งมา จากข้อมูลในกลุ่มที่หนึ่ง

2) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน จะเป็นสัดส่วนระหว่างทรัพย์สินหมุนเวียนหารด้วยหนี้สิน หมุนเวียน

3) อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย จะเป็นสัดส่วนระหว่างรายได้สุทธิของ เกษตรกรหารด้วยดอกเบี้ยจ่าย

1.4 กลุ่มที่สี่ ข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาเงิน ประกอบด้วย

1) หลักประกัน ในเรื่องหลักประกันจะจำแนกเป็น 2 กรณี คือกรณีที่จำนองอสังหาริมทรัพย์ หรือประเมินราคาที่ดินตามเอกสารที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ออกให้กับเกษตรกร เป็นประกันหนี้ จะกำหนดมูลค่าหลักประกันตามมูลค่าจริงที่จำนองหรือประเมินมูลค่าไว้กับ ช.ก.ส. ส่วน ในกรณีที่ใช้บุคคลอย่างน้อย 2 คน ค้ำประกัน การศึกษาครั้งนี้จะกำหนดมูลค่าหลักประกันเป็น 0 เนื่องจาก การค้ำประกันกรณีนี้มีวงเงินค้ำประกันที่หลากหลาย (ตั้งแต่ 1 บาท ถึง 150,000 บาท) ดังนั้นจึงกำหนด มูลค่าหลักประกันให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและสะดวกในการวัดมูลค่า

2) ปริมาณสินเชื่อ จะพิจารณาเฉพาะปริมาณสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเท่านั้น โดยมีหน่วย เป็นบาท

1.5 กลุ่มที่ห้า ข้อมูลด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย

- 1) อายุ คือ อายุของเกษตรกร โดยมีหน่วยเป็นปี
- 2) ระดับการศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ ซึ่งประกอบด้วยไม่เกินประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และตั้งแต่ระดับอาชีวศึกษาขึ้นไป
- 3) ประเภทสินเชื่อ จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตร และค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร
- 4) ระยะเวลาความสัมพันธ์ คือ จำนวนปีที่เกษตรกรเข้าเป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส.
- 5) การมีหนี้สินกับแหล่งเงินทุนอื่น ๆ โดยจำแนกเป็น มีหนี้สิน กับไม่มีหนี้สิน
- 6) ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก คือ จำนวนที่ดินที่ใช้เพื่อการผลิตที่เกษตรกรครอบครอง ทั้งที่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน โดยมีหน่วยเป็นไร่
- 7) ปีที่กู้เงิน ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2548 - พ.ศ. 2550

2. รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อ การกำหนดหลักประกัน รายงานกิจการประจำปี เอกสาร หรือบทความที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี กรอบแนวคิด หรือการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดหลักประกันที่ผ่านมาจากส่วนงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ธ.ก.ส. ห้องสมุดต่าง ๆ และการค้นคว้าจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งวิธีวิเคราะห์ออกเป็นสองส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเป็นการอธิบายเพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไป รูปแบบ วิธีการ ขั้นตอนการให้สินเชื่อ และกระบวนการและวิธีการในการกำหนดหลักประกันของ ธ.ก.ส. ที่ใช้กับสินเชื่อเพื่อเป็น

ค่าใช้จ่ายการเกษตร และสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร โดยใช้เครื่องมือทางสถิติคือ ค่าเฉลี่ย ตาราง ร้อยละ เป็นเครื่องมือประกอบการอธิบายหรือเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายการเกษตรกับสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร หรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับหลักประกันระหว่างสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสองประเภท

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณปริมาณ

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับของหลักประกันกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันของ ธ.ก.ส. ซึ่งใช้กับสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้น โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบโทบิต (Tobit) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด โดยแบบจำลองดังกล่าวมีการกำหนดค่าตัวแปรตามแบบมีขอบเขต ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดระดับหลักประกันที่ ธ.ก.ส. ใช้กับเกษตรกร โดยกำหนดหลักประกันเป็นสัดส่วนกับมูลหนี้ที่ให้กู้ยืม ทั้งนี้แบบจำลองโทบิตมีรูปแบบตามสมการที่ 1

$$y_i^* = x_i \beta + u_i, u_i \sim N(0, \sigma^2) \quad (1)$$

y_i^* คือ ระดับหลักประกัน (ตัวแปรดัชนีหรือตัวแปรแฝง) จะคำนวณเป็นร้อยละของมูลค่าหลักประกันต่อปริมาณสินเชื่อที่ให้กู้ กรณีเกษตรกรไม่มีหลักประกัน (อสังหาริมทรัพย์จำนองหรือประเมินมูลค่าเอกสาร ส.ป.ก.) หรือใช้บุคคลค้ำประกัน ระดับหลักประกันจะมีค่าเป็น 0 และถ้าเกษตรกรมีหลักประกัน (อสังหาริมทรัพย์จำนองหรือประเมินมูลค่าเอกสาร ส.ป.ก.) ระดับหลักประกันจะมีค่าตามที่คำนวณแต่จะไม่เกิน 100 โดยจะกำหนดค่าของตัวแปรที่สังเกตได้ (y_i^*) ดังนี้

$$y_i = 0 \text{ ถ้า } y_i^* = 0,$$

$$y_i = y_i^* \text{ ถ้า } y_i^* \text{ มีค่า } 0 < y_i^* \leq 100.$$

x_i คือ ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อระดับหลักประกัน (y_i^*) โดยตัวแปรอิสระดังกล่าวจะประกอบด้วย ปริมาณสินเชื่อ ทรัพย์สิน อัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สิน อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย อายุ การศึกษาของเกษตรกร ประเภทสินเชื่อ การมีหนี้สินภายนอก ระยะเวลาที่เข้าเป็นลูกค้า ปีที่กู้เงิน และพื้นที่เพาะปลูก

u_i คือ ตัวแปรสุ่มต่อเนื่องซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 และมีความแปรปรวนเท่ากับ σ^2

การประมาณค่าแบบจำลองโทบิตจะใช้วิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimator: MLE) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ของ β และ σ^2 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

เมื่อ $y_i=0; u_i \leq -x_i\beta$ ค่าความน่าจะเป็น (P) ที่ $y_i=0$ สำหรับค่า x_i ที่สังเกตได้ ซึ่งมีรูปแบบดังสมการที่ 2

$$\begin{aligned} P(y_i=0) &= P(y_i^* \leq 0) = P(u_i \leq -x_i\beta) \\ &= P\left(\frac{u_i}{\sigma} \leq -\frac{x_i\beta}{\sigma}\right) = \Phi\left(-\frac{x_i\beta}{\sigma}\right) \\ &= 1 - \Phi\left(\frac{x_i\beta}{\sigma}\right) \end{aligned} \quad (2)$$

$\Phi(\bullet)$ คือ ฟังก์ชันการแจกแจงสะสมปกติมาตรฐาน (Cumulative distribution function: cdf)

และเมื่อ $y_i > 0; u_i > -x_i\beta$ เป็นการแจกแจงแบบปกติปลายตัด (Truncated normal) มีค่าคาดหวังเป็นบวก (E) ซึ่งมีรูปแบบดังสมการที่ 3

$$\begin{aligned} E(y_i / y_i > 0) &= x_i\beta + E(u_i / u_i > -x_i\beta) \\ &= x_i\beta + \sigma \frac{\phi(x_i\beta / \sigma)}{\Phi(x_i\beta / \sigma)} \end{aligned} \quad (3)$$

$\phi(\bullet)$ คือ ฟังก์ชันความน่าจะเป็นสะสมปกติมาตรฐาน (Probability density function: pdf)

โดยสร้างสมการ Log - Likelihood Function (L) ซึ่งเท่ากับความน่าจะเป็นบนจุดที่ $y_i=0$ หรือความหนาแน่นอย่างมีเงื่อนไข (Conditional density) ของ y_i (เมื่อ y_i มีค่าเป็นบวก) คูณด้วยความน่าจะเป็นของ $y_i > 0$ ซึ่งมีรูปแบบดังสมการที่ 4

$$\begin{aligned} \ln L(\beta, \sigma^2) &= \sum_{i \in I_0} \ln P(y_i=0) + \sum_{i \in I_1} \{\ln f(y_i / y_i > 0) + \ln P(y_i > 0)\} \\ &= \sum_{i \in I_0} \ln P(y_i=0) + \sum_{i \in I_1} \ln f(y_i) \end{aligned} \quad (4)$$

I_0 ($I = 1 \dots n$, $y_i=0$) และ I_1 ($I = 1 \dots n$, $y_i > 0$) และเมื่อ $f(y_i)$ ที่มีการแจกแจงแบบปกติ สมการที่ 4 เขียนใหม่ได้ดังสมการที่ 5 (Greene, 2003)

$$\begin{aligned} \ln L(\beta, \sigma^2) &= \sum_{i \in I_1} \left\{ -\frac{1}{2} \left[\ln(2\pi) + \ln \sigma^2 + (y_i^* - x_i\beta)^2 / \sigma^2 \right] \right. \\ &\quad \left. + \sum_{i \in I_0} \ln \{1 - \Phi(x_i\beta / \sigma)\} \right\} \end{aligned} \quad (5)$$

ทำการดิฟเฟอเรนเชียลสมการ 5 โดยให้ค่าสัมประสิทธิ์ (β, σ^2) เปลี่ยนแปลงไป และกำหนดให้แต่ละสมการมีค่าเท่ากับ 0 ก็จะทราบค่าสัมประสิทธิ์ β และ σ^2 ซึ่งมีรูปแบบดังสมการที่ 6 และ 7

$$\frac{\partial \ln L}{\partial \beta} = 0 \quad (6)$$

$$\frac{\partial \ln L}{\partial \sigma^2} = 0 \quad (7)$$

ส่วนการวัดผลกระทบส่วนเพิ่มของตัวแปรอิสระ (x_i) แต่ละตัวที่มีต่อระดับหลักประกัน (y_i^*)

จะใช้สมการที่ 8 วัดผลกระทบ โดยใช้วิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimator: MLE) เช่นเดียวกับการหาค่าสัมประสิทธิ์ (β และ σ^2) ซึ่งมีรูปแบบดังสมการที่ 8

$$\frac{\partial E(y_i/x_i)}{\partial x_i} = \beta \times \text{Prob}(0 < y_i^* < 100) \quad (8)$$

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้จะได้อมาจากการรวบรวมข้อมูลทั้ง 5 กลุ่ม จากเพิ่มสินเชื่อของ ธ.ก.ส. แล้วกำหนดเป็นตัวแปรต่าง ๆ ตามแบบจำลองแบบโทบิตในสมการ 1 และเขียนสมการใหม่ที่มีตัวแปรต่าง ๆ ให้ครบตามชุดข้อมูลของ ธ.ก.ส. ได้ดังสมการที่ 9

$$\begin{aligned} y_i^* = & \beta_0 + \beta_1 AS + \beta_2 CV + \beta_3 FL + \beta_4 LTAR + \beta_5 CRR + \beta_6 ICR \\ & + \beta_7 AGE + \beta_8 RSD + \beta_9 CT + \beta_{10} OL + \beta_{11} EDU_2 + \beta_{12} EDU_3 \\ & + \beta_{13} YEAR_{49} + \beta_{14} YEAR_{50} + u_i \end{aligned} \quad (9)$$

y_i^* คือ ร้อยละของมูลค่าหลักประกันต่อปริมาณสินเชื่อที่ให้กู้ (ระดับหลักประกัน) ซึ่งกำหนดให้มีค่าระหว่าง 0 ถึง 100

AS คือ ทรัพย์สิน (Asset) (หน่วย: บาท)

CV คือ ปริมาณสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย (Credit volume) (หน่วย: บาท)

FL คือ พื้นที่เพาะปลูก (Farm land) ที่เกษตรกรใช้เพื่อการผลิต (หน่วย: ไร่)

LTAR คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สิน (Liability to assets ratio) (Total liability/Total assets)

CRR คือ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratio) (Current assets/Current liability)

ICR คือ อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (Interest coverage ratio) (Net income/Interest paid)

AGE คือ อายุของเกษตรกร (หน่วย: ปี)

RSD คือ ระยะเวลาที่เป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. (Relationship duration) (หน่วย: ปี)

CT คือ ประเภทของสินเชื่อ (Credit type) ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่น โดยกำหนดให้เป็น 1 ถ้าเป็นสินเชื่อการเกษตร (Agricultural credit) และกำหนดให้เป็น 0 ถ้าเป็นสินเชื่อการเกษตร (Non-agricultural credit)

OL คือ ภาระหนี้เงินกู้กับเจ้าหนี้อื่น (Outloan) ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่น โดยกำหนดให้เป็น 1 ถ้ามีหนี้กับเจ้าหนี้อื่น และกำหนดให้เป็น 0 ถ้าไม่มีหนี้กับเจ้าหนี้อื่น

EDU คือ ตัวแปรการศึกษา (Education) ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่น มี 2 ตัวแปร แต่แสดงถึง 3 ระดับการศึกษา กล่าวคือ ตัวแปร EDU2 จะมีค่าเป็น 1 ถ้าระดับการศึกษาคือมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย ถ้าเป็นการศึกษาระดับอื่นกำหนดให้เป็น 0 ส่วนตัวแปร EDU3 จะมีค่าเป็น 1 ถ้าระดับการศึกษาคือระดับอาชีวศึกษา (ปวช. และ ปวส.) ถ้าเป็นการศึกษาระดับอื่นกำหนดให้เป็น 0 ส่วนกรณีที่ไม่ใช่ทั้งสองตัวแปร ซึ่งก็คือระดับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาจะกำหนดให้เป็น 0

YEAR คือ ปีที่เกษตรกรกู้เงิน (Year) ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่น มี 2 ตัวแปร แต่แสดงถึง 3 ปี ที่กู้เงิน กล่าวคือ ตัวแปร YEAR49 ถ้ากู้เงินปี พ.ศ. 2549 กำหนดให้เป็น 1 ถ้ากู้เงินปีอื่นกำหนดให้เป็น 0 และตัวแปร YEAR50 ถ้ากู้เงินปี พ.ศ. 2550 กำหนดให้เป็น 1 ถ้ากู้เงินปีอื่นกำหนดให้เป็น 0 ส่วนกรณีที่ไม่ใช่ทั้งสองตัวแปร ซึ่งก็คือกู้เงินในปี พ.ศ. 2548 จะกำหนดให้เป็น 0

β_0 คือ ค่าคงที่ของ y_i^* กรณีที่ x_i มีค่าเป็น 0 ทุกตัว

$\beta_0 - \beta_{14}$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระ

โดยในการศึกษาคั้งนี้ จะวิเคราะห์ด้วยการกำหนดแบบจำลองไว้ 5 แบบ คือ

แบบจำลองที่ 1 พิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานะทางการเงิน (AS CV และ FL) ร่วมกับตัวแปรควบคุม

แบบจำลองที่ 2 พิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานะทางการเงิน ตัวแปรความเสี่ยงทางด้านสินเชื่อ (LTAR CRR และ ICR) ร่วมกับตัวแปรควบคุม

แบบจำลองที่ 3 พิจารณาตัวแปรเช่นเดียวกับแบบจำลองที่ 2 พร้อมกับเพิ่มตัวแปรอายุของเกษตรกร (AGE) และตัวแปรด้านความสัมพันธ์ (RSD) เข้ามาพิจารณาในแบบจำลองด้วย

แบบจำลองที่ 4 พิจารณาเฉพาะสินเชื่อค่าใช้จ่ายทางการเกษตร และใช้ตัวแปรเช่นเดียวกับแบบจำลองที่ 3

แบบจำลองที่ 5 พิจารณาเฉพาะสินเชื่อค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรและใช้ตัวแปรเช่นเดียวกับแบบจำลองที่ 3

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ตามแบบจำลองที่ 1 ถึง แบบจำลองที่ 3 เพื่อต้องการทดสอบความสอดคล้องกันของแบบจำลอง (Consistency) ซึ่งจะดูจากทิศทางของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างระดับหลักประกัน (y_i^*) กับตัวแปรอิสระ ว่ามีทิศทางคงเดิมหรือไม่ ส่วนการวิเคราะห์ตามแบบจำลองที่ 4 และ แบบจำลองที่

5 เพื่อต้องการทราบว่าเมื่อแยกพิจารณาแต่ละประเภทสินเชื่อแล้ว จะมีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อระดับหลักประกัน

สมมติฐานการวิจัย

การกำหนดระดับหลักประกันของ ธ.ก.ส. กับสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ การเกษตรจะสูงกว่าสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร

เนื่องจากอาชีพการเกษตรมีความเสี่ยงสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากความเสี่ยงด้านการผลิต ซึ่งต้องประสบปัญหาภัยธรรมชาติ ปัญหาโรคและแมลงแล้ว อาชีพการเกษตรยังมีความเสี่ยงด้านการตลาด อีกทั้งผลผลิตเกษตรก็เน่าเสียได้ง่าย และไม่สามารถเก็บรักษาได้นาน เมื่อเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงสูง ดังนั้น การให้สินเชื่อด้านนี้จึงควรกำหนดระดับหลักประกันสูงตามไปด้วย

การกำหนดระดับหลักประกันของ ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืนเมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สิน

ความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืน จะวัดจากอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ใช้อัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สิน โดยในส่วนของอัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สิน ถ้าอัตราดังกล่าวมากแสดงว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน จึงมีความเสี่ยงสูงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืน จึงทำให้ ธ.ก.ส. ต้องเรียกหลักทรัพย์ค้ำประกันประกันเพิ่มขึ้น

การกำหนดระดับหลักประกันของ ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืน เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนและอัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย

สำหรับอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (ทรัพย์สินหมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน) ถ้าอัตราส่วนดังกล่าวมีค่ามาก แสดงว่า มีทรัพย์สินที่เปลี่ยนเป็นเงินได้ง่ายมากกว่าหนี้สินที่จะต้องชำระภายในเวลาอันใกล้ และอัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (รายได้สุทธิของเกษตรกรหารด้วยดอกเบี้ยจ่าย) ถ้าอัตราดังกล่าวมีค่ามากแสดงว่ามีรายได้สุทธินอกจากดอกเบี้ยที่ต้องชำระภายในปี ทั้งนี้ ถ้าอัตราส่วนทั้งสองมีค่ามาก แสดงว่าเกษตรกรมีแนวโน้มชำระหนี้ได้ดี จึงมีความเสี่ยงน้อย การเรียกหลักทรัพย์ค้ำประกันจึงควรลดลง

การกำหนดระดับหลักประกันของ ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับขนาดทรัพย์สินของเกษตรกร

เกษตรกรที่มีทรัพย์สินมาก จะแสดงถึงความมั่นคงและน่าเชื่อถือในตัวเกษตรกรมากกว่าเกษตรกรรายที่มีทรัพย์สินน้อย แสดงว่าขนาดทรัพย์สินมากความเสี่ยงน้อย ดังนั้น เมื่อมีทรัพย์สินมาก การเรียกหลักทรัพย์ค้ำประกันจึงควรลดลง

การกำหนดระดับหลักประกันของ ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับระยะเวลาของความสัมพันธ์

ถ้าความสัมพันธ์ระหว่าง ธ.ก.ส. และเกษตรกรเกิดขึ้นเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ยิ่งทำให้ลดสภาวะอสมมาตรของข้อมูลข่าวสาร (Asymmetric Information) ที่จะเกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย เนื่องจากการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. เป็นแบบติดตามและกำกับ เมื่อมีการติดต่อ พบปะ เยี่ยมเยียนของทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้นบ่อยครั้งและสม่ำเสมอ จะทำให้ต่างฝ่ายต่างรู้ข้อมูลที่ตัดเทียมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความเชื่อถ้อยซึ่งกันและกัน อันจะทำให้ความเสี่ยงลดลงตามไปด้วย ดังนั้นการเรียกหลักทรัพย์ค้ำประกันจึงควรลดลง

การกำหนดระดับหลักประกันของ ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อที่ให้แก่เกษตรกร

เมื่อ ธ.ก.ส. ให้สินเชื่อแก่เกษตรกรไม่ว่าจะให้ในปริมาณที่มากหรือน้อย ธนาคารต้องกำหนดหลักประกันกับเกษตรกรทุกครั้งไป ยิ่งถ้ามีการให้สินเชื่อในปริมาณที่มาก การกำหนดระดับหลักประกันก็จะมากตามไปด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับธนาคารในอนาคต หากเกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้ได้ ธนาคารก็บังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันที่จำนองได้ ดังนั้น การกำหนดระดับหลักประกันจึงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณสินเชื่อ

บทที่ 3

ลักษณะทั่วไปในการดำเนินงานสินเชื่อและการกำหนดหลักประกันของ ธ.ก.ส.

เพื่อให้การศึกษาคำนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนในเนื้อหาเกี่ยวกับ การให้สินเชื่อและการจัดทำหลักประกัน และเป็นการบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จึงขอเสนอรายละเอียดการดำเนินการตั้งแต่ การรับลูกค้า การให้สินเชื่อประเภทต่าง ๆ การให้สินเชื่อค่าใช้จ่ายประเภทเครดิตเงินสดรายคน ตลอดจนการจัดตั้งหลักประกัน ตามลำดับดังนี้ (ธ.ก.ส., 2547ข, 2547ค, 2547ง)

การรับลูกค้า

เมื่อมีลูกค้าแสดงความประสงค์ขอเข้าเป็นลูกค้า ธนาคารธนาคารจะรับเกษตรกรขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าได้ 2 กรณี คือ กรณีแรกใช้เกณฑ์ปกติ ประกอบด้วย การรับลูกค้าประเภทสังกัดกลุ่ม ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มใหม่และการรับเข้าสังกัดกลุ่มลูกค้าที่มีอยู่เดิม และการรับลูกค้าประเภทไม่สังกัดกลุ่ม

ส่วนกรณีที่สองใช้เกณฑ์ลดหย่อน ได้แก่ การยกเว้นลักษณะของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าตามข้อบังคับของธนาคาร การรับเกษตรกรลูกค้าตามโครงการนโยบายรัฐ การรับเกษตรกรลูกค้าตามโครงการพิเศษ การรับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร การรับลูกค้าสถาบันการเงิน การรับเกษตรกรที่มีสถานที่ประกอบการหลายสาขา หรือนอกเขตการดำเนินงานของสาขาที่ขอขึ้นทะเบียน การรับเกษตรกรขึ้นทะเบียนเพื่อกู้เงินรอการขายผลิตผลการเกษตร โดยไม่สังกัดกลุ่มลูกค้า

คุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ามีดังนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์
- (3) มีถิ่นที่อยู่และประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตนเอง ในท้องที่ดำเนินงานของสาขามาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(4) เป็นผู้ก่อให้เกิดผลิตผลการเกษตรเพื่อขายในปีหนึ่ง ๆ เป็นมูลค่าพอสมควร หรือมีผู้ทางที่จะปรับปรุงการเกษตรให้มีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้ได้

(5) เป็นผู้ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพและรู้จักประหยัด

(6) เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์และมีชื่อเสียงดี ไม่เป็นคนเสเพล ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพสุราเป็นอาจิม ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดที่ผิดกฎหมาย (เสพและจำหน่าย) ไม่เคยถูกลงโทษถึงต้องออกจากธนาคาร ออกจากราชการ ออกจากองค์การของรัฐบาล หรือสถาบันอื่นใด และไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดลหุโทษ

(7) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(8) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(9) ปัจจุบันไม่ได้เป็นสมาชิก หรือลูกหนี้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร หรือสถาบันใด ๆ ที่ดำเนินธุรกิจสินเชื่อเพื่อการเกษตร

ขั้นตอนการรับเกษตรกรขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า

1. ชี้แจง/มอบแบบแสดงความประสงค์ขอเป็นลูกค้า

เมื่อเกษตรกรแจ้งความประสงค์ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า พนักงานพัฒนาธุรกิจจะชี้แจงให้ผู้ที่จะทำหน้าที่รวบรวมเกษตรกรทราบถึง คุณสมบัติของเกษตรกรผู้ที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าพร้อมกับมอบแบบรวบรวมรายชื่อให้ผู้รวบรวม หรือหัวหน้ากลุ่มกรณีที่ได้รับลูกค้าเพิ่มในกลุ่มเดิม

2. รับคืนแบบแสดงความประสงค์ขอเป็นลูกค้าและตรวจสอบคุณสมบัติ

เมื่อได้รับแบบรายชื่อผู้แสดงความประสงค์คืนจากผู้รวบรวมแล้ว พนักงานพัฒนาธุรกิจจะกลั่นกรองคุณสมบัติของเกษตรกรที่ได้รับว่าส่วนใหญ่ประกอบการเกษตรด้วยตนเอง หรือให้ผู้อื่นเช่าทำประโยชน์ หรือประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพียงเล็กน้อย ซึ่งจะต้องระงับการจัดตั้งกลุ่มลูกค้าขึ้นใหม่ หรือมีผู้ขอขึ้น

ทะเบียนบางรายขาดคุณสมบัติ ทั้งนี้ ถ้ามีผู้ขอขึ้นทะเบียนที่เหมาะสมตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ให้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มต่อไป

3. ประชุม

พนักงานพัฒนาธุรกิจจะดำเนินการประชุม ตามหัวข้อเรื่องที่ธนาคารกำหนดไว้ในรายงานการประชุมกลุ่มลูกค้า สอบถามวิธีลงมติเพื่อพิจารณารับรองผู้ขอขึ้นทะเบียน รวมถึงการคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มและผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้า

4. สอบสวนข้อมูล

หลังจากประชุมจัดตั้งกลุ่มลูกค้าเสร็จแล้ว หากจำนวนผู้ขอขึ้นทะเบียนที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมกลุ่มมีเพียงพอจะจัดตั้งกลุ่มลูกค้าได้ พนักงานพัฒนาธุรกิจจะทำการสอบสวนผู้ขอขึ้นทะเบียนตามแบบรายการขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา โดยในรายการขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าจะประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ขอขึ้นทะเบียน ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเรื่องทรัพย์สิน การสอบสวนผู้ขอขึ้นทะเบียนนั้นจะดำเนินการที่บ้านเรือนของผู้ขอขึ้นทะเบียน และเมื่อสอบสวนเสร็จต้องให้คู่สมรสของผู้ขอขึ้นทะเบียน ซึ่งได้จดทะเบียนสมรสแล้วลงลายมือชื่อในคำรับรองและยินยอมของคู่สมรส ในแบบรายการขอขึ้นทะเบียนด้วย

5. พิจารณา

เมื่อพนักงานพัฒนาธุรกิจสอบสวนรายการขอขึ้นทะเบียน เป็นลูกค้าประจำสาขาของเกษตรกรในกลุ่มทุกรายเสร็จแล้ว ให้สรุปความเห็น และส่งรายการขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา แบบรายชื่อผู้แสดงความประสงค์ขอเป็นลูกค้า และแบบรายงานการประชุม เสนอให้หัวหน้าหน่วยอำเภอตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และพิจารณาให้ความเห็นในการรับหรือไม่รับเกษตรกรแต่ละราย แล้วเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องให้พนักงานผู้ได้รับมอบอำนาจ พิจารณาคัดเลือกและอนุมัติรับผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา รวมทั้งแจ้งผลการรับขึ้นทะเบียนแก่เกษตรกรต่อไป

การให้สินเชื่อ

ร.ก.ส. จำแนกการให้สินเชื่อตามวัตถุประสงค์ที่ให้ผู้กู้ โดยมีรายละเอียดในการจำแนกประเภท วิธีการ ขั้นตอนในการให้สินเชื่อ และรายละเอียดการให้สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเครดิตเงินสดรายคน ดังนี้

ประเภทสินเชื่อ

ธ.ก.ส. จำแนกประเภทสินเชื่อตามวัตถุประสงค์ในการให้กู้เงินได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ หรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพ

สินเชื่อประเภทนี้ประกอบไปด้วย สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอย่างอื่น สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาความรู้ สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. สินเชื่อเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพ หรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพ

สินเชื่อประเภทนี้ประกอบไปด้วย สินเชื่อเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สินเชื่อเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สินเชื่อเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพอย่างอื่น สินเชื่อเพื่อเป็นค่าลงทุนในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สินเชื่อเพื่อเป็นค่าลงทุนในการพัฒนาความรู้ สินเชื่อเพื่อเป็นค่าลงทุนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3. สินเชื่อเพื่อรอการขายผลิตผลการเกษตร

การให้สินเชื่อประเภทนี้จะเป็นสินเชื่อที่ให้ เพื่อรอการขายผลิตผลการเกษตรทุกประเภทที่เกิดภาวะราคาผลิตผลการเกษตรตกต่ำ ซึ่งจะมีอยู่สองรูปแบบด้วยกัน คือ การรับจำนำผลิตผลการเกษตรและการรับจำนำประทวนสินค้า การรับจำนำผลิตผลการเกษตรนั้นมีทั้งการรับจำนำผลิตผลการเกษตรที่ไม่มีการแปรรูป และผลิตผลการเกษตรที่มีการแปรรูป เนื่องจากผลิตผลการเกษตรบางชนิดไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้นานตลอดระยะเวลาจำนำ จำเป็นต้องผ่านกระบวนการแปรรูปก่อน เช่น การรับจำนำข้าวเปลือก การรับจำนำลำไยอบแห้ง เป็นต้น

4. สินเชื่อเพื่อชำระหนี้สินภายนอก

การให้สินเชื่อประเภทนี้จะเป็นสินเชื่อที่ให้ เพื่อชำระหนี้สินภายนอกของเกษตรกรที่ประสบความเดือดร้อน และไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับหนี้สิน ทั้งนี้ การให้ลูกค้ำกู้เงินเพื่อชำระหนี้สิน

ภายนอกจะดำเนินการในสองลักษณะ คือ ให้สินเชื่อจากเงินทุนปกติของธนาคารและให้สินเชื่อจากเงินทุนที่ธนาคารได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

5. สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุนในการดำเนินกิจการ ตามโครงการที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับผู้ประกอบการ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธนาคาร

การให้สินเชื่อประเภทนี้จะเป็นสินเชื่อที่อยู่ในรูปแบบโครงการ ซึ่งธนาคารได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการร่วมกับกับส่วนราชการหรือภาคเอกชน

หลักเกณฑ์ในการให้สินเชื่อ

ธ.ก.ส. กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อพิจารณาก่อนให้ลูกค้ากู้เงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือค่าลงทุนในการประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในข้อบังคับของธนาคารได้ ตามความสามารถในการชำระหนี้หรือแหล่งที่มาของรายได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เงินกู้

การวิเคราะห์เงินกู้เป็นการดำเนินการเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้อนุมัติเงินกู้ ซึ่งจะเน้นที่การวิเคราะห์ตัวผู้กู้ การวิเคราะห์วงเงินกู้ ตลอดจนหลักประกัน โดยในส่วนของผู้กู้จะพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือและศักยภาพในการประกอบอาชีพ ฐานะทางการเงิน ชื่อเสียง ความซื่อสัตย์สุจริต ประวัติการใช้เงินกู้ หากให้กู้ควรจะให้กู้เท่าใดจึงจะเหมาะสม ควรจะให้ชำระหนี้เสร็จสิ้นเมื่อใด และหลักประกันเงินกู้มีความเหมาะสม เพียงพอ หรือค้ำกับวงเงินที่ขอกู้หรือไม่ หลักเกณฑ์วิเคราะห์วงเงินกู้มี 5 ข้อ ดังนี้

1.1 ความต้องการเงินกู้ตามแผนการผลิต หรือความต้องการเงินกู้ตามแผนงาน หรือโครงการ ซึ่งธนาคารจะใช้วิธีการวิเคราะห์อย่างหายาหรือละเอียดนั้น ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงและจำนวนเงินที่ให้กู้ว่ามากหรือน้อยเพียงใด

1.2 รายได้ คำว่ารายได้ในที่นี้หมายถึง รายได้ภายหลังหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานแล้ว กล่าวคือ จะพิจารณาที่ค่าใช้จ่ายประกอบด้วย เพราะการผลิตบางอย่างมีรายได้มาก แต่มีค่าใช้จ่ายดำเนินงานสูง เพราะฉะนั้นการพิจารณารายได้จึงเป็นการพิจารณาที่ความสามารถในการสร้างรายได้

1.3 ความสามารถชำระหนี้ ความสามารถชำระหนี้จะพิจารณาถึงรายได้ภายหลังหักค่าใช้จ่าย ค่าเนิ่นงาน หักด้วยภาระผูกพันในหนี้สินที่ผู้ขอกู้จะต้องชำระในแต่ละปีด้วย

1.4 ประวัติการชำระหนี้เงินกู้ ประวัติการชำระหนี้เงินกู้เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดวงเงินกู้ โดยเฉพาะในกรณีลูกค้าขอขยายวงเงินกู้

1.5 หลักประกันเงินกู้ ในการเรียกหลักประกันเงินกู้ นั้น ธนาคารจะให้ลูกค้าใช้หลักประกันที่มั่นคงก่อน โดยพิจารณาจากหลักทรัพย์ที่ผู้ขอกู้มีอยู่ ซึ่งปรากฏในข้อมูลลูกค้ารายคน หากผู้กู้ไม่มีหลักทรัพย์จำนองเป็นประกัน หรือไม่มีเงินฝาก หรือพันธบัตรรัฐบาล หรือหลักประกันที่มั่นคงอย่างอื่นตามที่ธนาคารกำหนด ธนาคารจะผ่อนปรนให้ใช้หลักประกันบุคคลค้ำประกัน ซึ่งจะกระทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ การให้ลูกค้าในกลุ่มเดียวกันตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป ทำหนังสือรับรองรับผิดชอบลูกหนี้ร่วมกัน หรือใช้ลูกค้าในกลุ่มเดียวกัน 2 คน ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ หลักสำคัญของการวิเคราะห์หลักประกันก็คือ ต้องการให้ผู้กู้ใช้หลักประกันที่เหมาะสมเพียงพอ และคุ้มกับวงเงินที่ขอกู้เพื่อเป็นการประกันความเสี่ยงในการให้สินเชื่อของธนาคาร

2. การประเมินสินเชื่อ

การประเมินสินเชื่อของธนาคารจะอาศัยข้อมูลจากผลการวิเคราะห์เงินกู้ ซึ่งจะมีแบบสรุปความเห็นที่เป็นทั้งระบบการให้คะแนน และไม่ได้เป็นระบบการให้คะแนน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการขอกู้ วิธีการวิเคราะห์ และวงเงินที่ขอกู้ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นรูปธรรมอันจะนำไปสู่การพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ และการอนุมัติวงเงินกู้

ขั้นตอนการให้สินเชื่อ

เนื่องจากขั้นตอนการให้กู้เงินทุกประเภท จะมีกระบวนการและการจัดทำเอกสารการกู้เงินเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันบ้างในขั้นตอนการพิจารณา หรือการวิเคราะห์ให้กู้เงินตามประเภทเงินกู้ ดังนั้น ธ.ก.ส. จึงกำหนดขั้นตอนการให้กู้เงินเป็นรูปแบบเดียวกัน โดยมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

1. รับแจ้งความประสงค์ขอกู้เงิน

เมื่อลูกค้าแสดงความประสงค์ขอกู้เงินที่หน่วยอำเภอ หรือที่ประชุมกลุ่มลูกค้า จะต้องนำสมุด

บัญชีเงินกู้ สมุดคู่ฝากบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ และบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดงด้วยทุกครั้ง ก่อนที่พนักงานพัฒนาธุรกิจจะดำเนินการสอบข้อมูลต่อไป

2. ชี้แจงหลักเกณฑ์ / ประชุม

พนักงานพัฒนาธุรกิจ หรือหัวหน้าหน่วยอำเภอจะชี้แจงหรือประชุมทำความเข้าใจหลักเกณฑ์ การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าลงทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การประกอบอาชีพอย่างอื่น การให้กู้เงินเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือเพื่อพัฒนาความรู้ การกู้เงินเพื่อรอการขายผลิตภัณฑ์เกษตร การกู้เงินเพื่อชำระหนี้สินภายนอก และอื่น ๆ ตามความต้องการและความจำเป็นของลูกค้า

3. สอบข้อมูลเบื้องต้น

พนักงานพัฒนาธุรกิจจะสอบข้อมูลเบื้องต้นของลูกค้า ได้แก่ ข้อมูลทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้ และรายจ่าย หลักประกัน รวมทั้งสอบถามความต้องการเงินกู้ โดยให้บันทึกผลการสอบข้อมูลทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้ รายจ่ายทุกกิจกรรมของลูกค้าลงในแบบข้อมูลลูกค้ารายคนส่วนที่ 1 ถึงส่วนที่ 3 ให้เป็นปัจจุบัน (ดูภาคผนวก)

4. วิเคราะห์การให้กู้เงิน

พนักงานพัฒนาธุรกิจจะพิจารณาความต้องการเงินกู้ ประวัติการชำระหนี้เงินกู้ ความเป็นไปได้ของกิจกรรมที่ขอเงินเบื้องต้น ถ้ามีคู่ทางเป็นไปได้ จะทำการสอบข้อมูลรายได้ รายจ่ายของลูกค้า ส่วนวิธีการวิเคราะห์เงินกู้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ ซึ่งมีความแตกต่างกันตามความมากน้อยของวงเงินที่ขอกู้ ดังนี้

4.1 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การวิเคราะห์การให้กู้เงินประเภทนี้แยกเป็น 2 กรณี คือ กรณีแรกวงเงินกู้ไม่เกิน 500,000 บาท ใช้หลักการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างรายได้และค่าใช้จ่าย โดยทางด้านค่าใช้จ่ายเป็นการวิเคราะห์เพื่อคำนวณหาวงเงินกู้เกี่ยวกับต้นทุนการผลิตทั้งหมด และรวมไปถึงค่าใช้จ่ายในครัวเรือนอีกไม่เกินร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่ายในการผลิต เพื่อให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการผลิตอย่างพอเพียง ส่วนทางด้านรายได้เป็นการวิเคราะห์เพื่อคำนวณหาวงเงินกู้เกี่ยวกับรายได้ โดยกำหนดอัตราส่วนในการให้สินเชื่อเป็นร้อยละของรายได้ส่วนเพื่อขาย ซึ่งกำหนดไม่เกินร้อยละ 60 ของรายได้ส่วนเพื่อขาย เพื่อใช้

เปรียบเทียบกับด้านค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบแล้ว ถ้าด้านใดต่ำกว่า ให้ใช้ผลการวิเคราะห์ด้านนั้นเป็นตัวกำหนดวงเงินกู้

กรณีที่สองวงเงินกู้เกินกว่า 500,000 บาท การวิเคราะห์วงเงินกู้ จะใช้วิธีการคำนวณหาความจำเป็น (Needs) ในการใช้เงินทุนหมุนเวียนสูงสุดในรอบปี โดยนำข้อมูลรายได้ รายจ่าย ตามแผนการผลิตของแต่ละเดือนในรอบปีมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

4.2 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การวิเคราะห์การให้กู้เงินประเภทนี้แยกเป็น 3 กรณี คือ กรณีแรกวงเงินกู้ไม่เกิน 500,000 บาท ผู้กู้ต้องเสนอแผนงานที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการเงินกู้ตามแผนการลงทุน รายได้ รายจ่ายในธุรกิจที่ขอกู้ เพื่อพิจารณาถึงความสามารถในการสร้างรายได้ ภาระหนี้สินที่ผู้ขอกู้มีภาระผูกพันที่จะต้องชำระธนาคารและบุคคลภายนอกในแต่ละปี และเพื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้แท้จริงของผู้ขอกู้ในแต่ละปี ตลอดจนระยะเวลาของแผนการลงทุน ตลอดจนวิเคราะห์ความเหมาะสมและเพียงพอของหลักประกันเงินกู้

กรณีที่ 2 วงเงินกู้เกิน 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 1 ล้านบาท ผู้ขอกู้จะต้องจัดทำเป็นโครงการที่แสดงข้อมูลโดยละเอียด เพื่อการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินและความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสมที่ตั้งของโครงการ ความเหมาะสมของโครงการ (แผนการตลาด แผนการผลิต แผนการจัดการ และแผนการเงิน) ค่าลงทุนทั้งหมด แผนการใช้เงินกู้ ประมาณการรายได้และค่าใช้จ่ายในโครงการตลอดอายุโครงการ แผนการชำระหนี้เงินกู้ หลักประกันเงินกู้

กรณีที่ 3 วงเงินกู้เกินกว่า 1 ล้านบาท ผู้ขอกู้ต้องเสนอโครงการเพื่อการวิเคราะห์เงินกู้ และต้องวิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุน โดยเปรียบเทียบแบบมีและไม่มีโครงการเพื่อคำนวณหาผลประโยชน์สุทธิที่เพิ่มขึ้น อันจะนำไปสู่การคำนวณหาผลตอบแทนการลงทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ระยะเวลาคืนทุน สัดส่วนระหว่างผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

4.3 การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือค่าลงทุนในการประกอบอาชีพอย่างอื่น

การวิเคราะห์การให้กู้เงินประเภทนี้แยกเป็น 3 กรณี คือ กรณีแรกวงเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอย่างอื่นวงเงินกู้ไม่เกิน 300,000 บาท ในกรณีที่กิจการมีรายได้ปีละครั้ง ธนาคารจะใช้

หลักการคำนวณหาวงเงินกู้ขั้นสูงเช่นเดียวกับการให้สินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ร้อยละ 60 ของรายได้ส่วนเพื่อขายโดยไม่เพิ่มค่าใช้จ่ายในครัวเรือน แต่ถ้ากิจการมีรายได้หมุนเวียนปีละหลายรอบ ธนาคารจะให้กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่ายทั้งปี ทั้งนี้ เนื่องจากธุรกิจที่มีรอบธุรกิจซึ่งมีอัตราหมุนเวียนมีความถี่มากเท่าใด ความต้องการเงินทุนหมุนเวียนจะลดน้อยลง

กรณีที่ 2 กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย หรือเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพอย่างอื่น วงเงินกู้เกิน 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 3,000,000 บาท จะต้องทำการวิเคราะห์เงินกู้อย่างละเอียด โดยผู้ขอกู้ จะต้องจัดทำแผนธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยแผนการผลิต แผนการตลาด แผนการจัดการ และแผนการเงิน ซึ่งแผนเหล่านี้ จะนำไปสู่การประเมินสินเชื่อด้วยวิธีการให้คะแนน

กรณีที่ 3 กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย หรือเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพอย่างอื่น วงเงินกู้เกินกว่า 3,000,000 บาท นอกจากจะทำการวิเคราะห์เงินกู้เช่นเดียวกับวงเงินกู้เกิน 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 3,000,000 บาท แล้วจะต้องจัดทำงบการเงิน และวิเคราะห์งบการเงินตามวิธีการที่ธนาคาร กำหนด

4.4 การให้กู้เงินเพื่อการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรืออาชีพอย่างอื่น

ธนาคารจะใช้หลักการวิเคราะห์ เช่นเดียวกับการให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นทุกประการ

4.5 การให้กู้เงินเพื่อพัฒนาความรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกวัตถุประสงค์

เนื่องจากเงินกู้ประเภทนี้เป็นเงินกู้ที่ไม่ก่อประโยชน์นอกเลย การวิเคราะห์สินเชื่อจึงต้องพิจารณาถึงความสามารถชำระหนี้เงินกู้ของผู้ขอกู้เป็นหลักสำคัญ ธนาคารจึงใช้ประมาณการกระแสเงินสดของผู้ขอกู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์ โดยจะพิจารณาที่เงินสดรับของกิจการ หักด้วยค่าใช้จ่ายดำเนินงานในกิจการ หักค่าใช้จ่ายในครัวเรือน หักชำระหนี้ตามภาระผูกพันที่มีอยู่ในแต่ละปี แล้วจะมีเงินสดคงเหลือเพียงพอต่อการชำระหนี้ได้เพียงใด และจะต้องใช้ระยะเวลาเท่าใดในการชำระหนี้ดังกล่าว

5. การจัดทำเอกสารการกู้เงิน

เอกสารการกู้เงินประกอบไปด้วยหนังสือกู้เงิน รายงานเบิกเงินกู้ และเอกสารประกอบการกู้เงิน ในการจัดทำเอกสารกู้เงินจึงมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามประเภทของเงินกู้ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 การจัดทำหนังสือกู้เงิน

กรณีเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย หลังจากพิจารณาทบทวนข้อมูลลูกค้ารายคน และพิจารณา กำหนดวงเงินกู้ตามหลักเกณฑ์การกำหนดวงเงินกู้ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพอย่างอื่น ชำระหนี้สินภายนอก พัฒนาคุณภาพชีวิต หรือพัฒนาความรู้ เมื่อลูกค้ามีรายได้เกิดขึ้น จะต้องกำหนดให้ลูกค้าส่งชำระคืนเงินกู้ไม่เกิน 12 เดือน หรืออย่างช้าสุดไม่เกิน 18 เดือน จะจัดทำ หนังสือกู้เงินเครดิตเงินสดแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันเป็นอันดับแรก โดยกำหนดวงเงินกู้ทุก อาชีพไว้รวมกัน เป็นภาพรวมของครัวเรือน หากไม่เพียงพอหรือมีเหตุผลพิเศษจึงให้จัดทำหนังสือกู้เงิน เครดิตเงินสดรายคนได้ โดยกำหนดอายุของหนังสือกู้เงินข้างต้นได้ไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันเริ่มใช้หนังสือ กู้เงินเครดิตเงินสด

กรณีเงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุน หลังจากทบทวนข้อมูลลูกค้ารายคน และพิจารณากำหนด วงเงินกู้ตามหลักเกณฑ์การกำหนดวงเงินกู้ค่าลงทุน เมื่อลูกค้ามีรายได้เกิดขึ้นจะต้องกำหนดให้ลูกค้าส่ง ชำระคืนเงินกู้ตามที่มาของรายได้ โดยกำหนดชำระคืนเงินกู้ให้เสร็จสิ้นภายใน 15 ปี กรณีพิเศษไม่เกิน 20 ปี โดยจัดทำเป็นหนังสือกู้เงินเพื่อการลงทุนตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ แล้วแต่กรณี และกำหนดอายุของ หนังสือกู้เงินข้างต้นเท่ากับระยะเวลาที่จะชำระหนี้เงินกู้เสร็จสิ้น

5.2 การจัดทำรายงานเบิกเงินกู้

กรณีเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่จัดทำหนังสือกู้เงินเครดิตเงินสดแล้ว ลูกค้าสามารถเบิกรับ เงินกู้ได้เป็นคราว ๆ โดยจัดทำรายงานเบิกตามความจำเป็น ตลอดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือกู้เงิน เครดิตเงินสด ในการเบิกเงินกู้แต่ละครั้งจะต้องสอบถามข้อมูลลูกค้ารายคน ตามแผนการผลิต รายได้ รายจ่ายของลูกค้า และจะขอเบิกเงินกู้ได้ต้องชำระหนี้การผลิตเดิมให้เสร็จสิ้น หรือได้รับการผ่อนหนี้ เงินกู้เดิมแล้ว และหนี้เงินกู้คงเหลือต้องน้อยกว่าวงเงินกู้ตามหนังสือกู้เงิน สำหรับกรณีเงินกู้เพื่อเป็นค่า ลงทุนที่มีแผนการลงทุนหลายขั้นตอน หรือใช้เงินทุนจำนวนมากให้เบิกเงินกู้ตามความก้าวหน้าของโครงการ โดยจัดทำรายงานเบิกเป็นคราว ๆ เริ่มตั้งแต่งวดแรกของการเบิกรับเป็นต้นไป

5.3 การจัดทำเอกสารประกอบการกู้เงิน

การจัดทำเอกสารประกอบการกู้เงินจะแยกเป็น 3 กรณี คือ กรณีแรกเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย

ในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม วงเงินกู้เกิน 500,000 บาท จะจัดทำประมาณการความจำเป็น (Needs) ในการใช้เงินกู้ ตามโปรแกรมวิเคราะห์ของธนาคาร

กรณีที่ 2 เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย หรือเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพอย่างอื่น การพัฒนาความรู้ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต จะจำแนกเป็นสามกรณีย่อย คือ กรณีแรกวงเงินกู้ไม่เกิน 300,000 บาท จะจัดทำประมาณการกระแสเงินสด แบบสอบข้อมูลและวิเคราะห์แผนธุรกิจ กรณีที่สองวงเงินกู้เกิน 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 3,000,000 บาท จะจัดทำแบบสอบข้อมูลและวิเคราะห์แผนธุรกิจ และนำข้อมูลไปบันทึกเข้าโปรแกรมวิเคราะห์เงินกู้เกินกว่า 300,000 บาท พร้อมให้คะแนนประเมินความเสี่ยงแผนการเงิน และกรณีที่สามวงเงินกู้เกิน 3,000,000 บาท ให้ลูกค้าเสนอโครงการตามแบบ และสอบข้อมูลกิจการโดยใช้แบบสอบข้อมูลและวิเคราะห์แผนธุรกิจ และนำข้อมูลไปบันทึกเข้าโปรแกรมวิเคราะห์เงินกู้เกิน 300,000 บาท ของธนาคาร พร้อมให้คะแนนประเมินความเสี่ยงแผนการเงิน

กรณีที่ 3 เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพ หรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จะจำแนกเป็นสามกรณีย่อย คือ กรณีแรกวงเงินกู้ไม่เกิน 500,000 บาท จะจัดทำคำขอ กำหนดวงเงินกู้ในเรื่องแผนงานของกิจการ และกิจกรรมที่ขอกู้เงิน พร้อมรายละเอียดการเบิกรับเงินกู้ของกิจกรรมที่ขอกู้ กรณีที่สองวงเงินกู้เกิน 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท จะจัดทำโครงการและคำขอกู้เงินเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม แบบสรุปคำขอกู้เงิน และกรณีที่สามวงเงินเกินกว่า 1,000,000 บาท ขึ้นไป ให้จัดทำประมาณการกระแสเงินสด และผลตอบแทนทางการเงินของโครงการ

6. การตรวจสอบ

พนักงานผู้วิเคราะห์สรุปผลการสอบข้อมูล การวิเคราะห์การให้กู้เงินแล้วเสนอต่อหัวหน้าหน่วยอำเภอหรือพนักงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนและพิจารณาการให้กู้เงิน พร้อมให้ความเห็นและลงชื่อผู้ตรวจสอบ เสนอผลการพิจารณาให้ผู้จัดการสาขา หรือพนักงานผู้รับมอบอำนาจพิจารณาอนุมัติต่อไป

7. การพิจารณา

พนักงานผู้มีอำนาจอนุมัติจะพิจารณาเอกสารการกู้เงิน ตามหลักเกณฑ์การให้กู้เงิน ความสามารถ

ในการชำระหนี้จากประมาณการกระแสเงินสด ประวัติการชำระหนี้ หลักประกันเงินกู้ เมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่ามีความเป็นไปได้ และไม่มีข้อแก้ไขสมควรอนุมัติ จะอนุมัติเงินกู้และแจ้งนัดหมายให้ลูกค้านำรับเงินกู้ กรณีผู้มีอำนาจอนุมัติมีความเห็นไม่อนุมัติเงินกู้ จะจัดทำหนังสือแจ้งหรือมอบหมายให้พนักงานพัฒนาธุรกิจแจ้งให้ลูกค้าผู้ขอู้ทราบต่อไป

เงินกู้เครดิตเงินสดแบบรายคน

1. หลักเกณฑ์ในการกู้เงิน

ลูกค้าประเภทสังกัดกลุ่มประสงค์จะขอเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต โดยจัดทำเป็นหนังสือเงินกู้เครดิตเงินสดรายคนได้ เฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

1.1 เป็นการกู้เงินโดยใช้หลักประกันจำนอง หรือจำนำหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หรือใช้เงินฝากหรือบุคคลอย่างน้อย 2 คน ค้ำประกัน

1.2 มีเหตุจำเป็นไม่สามารถมากู้เงิน โดยใช้หลักประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันพร้อมกับกลุ่มได้

1.3 เข้าสังกัดกลุ่มลูกค้าเดิม ซึ่งกลุ่มลูกค้าเดิมได้กู้เงินโดยใช้หลักประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันไปแล้ว และไม่สะดวกที่จะมาลงลายมือชื่อรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันอีก

1.4 ไม่ประสงค์จะกู้เงินโดยใช้หลักประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน กับกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่

2. การกำหนดระยะเวลาการใช้หนังสือเงินกู้

ช.ก.ส. จะกำหนดระยะเวลาการใช้หนังสือเงินกู้เครดิตเงินสดรายคน ให้แก่ลูกค้าตามที่เห็นสมควรแต่ต้องไม่เกินกว่า 5 ปี นับแต่วันที่เริ่มใช้หนังสือเงินกู้ ส่วนการกำหนดวันที่สิ้นสุดการใช้หนังสือเงินกู้เครดิตเงินสด ต้องกำหนดให้ตรงกับวันสิ้นเดือนของเดือนใดเดือนหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับเดือนสิ้นไตรมาสก็ได้

3. การกำหนดวงเงินกู้

การกำหนดวงเงินกู้ตามหนังสือกู้เงินเครดิตเงินสดรายคนให้แก่ลูกค้าแต่ละราย จะคำนึงถึงหลักประกันเงินกู้ที่ลูกค้าเสนอ หรือจัดทำไว้แก่ธนาคาร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานการเกษตร

4. การให้ลูกค้าเบิกเงินและการชำระคืน

ลูกค้าจะเบิกเงินกู้ซึ่งมีที่มาแห่งรายได้เป็นการผลิตประเภทเดียวกัน (ทะยอยเบิกเงินกู้หลายครั้งในผลผลิตประเภทเดียวกัน) และจะต้องชำระคืนต่อธนาคารในระยะเวลาเดียวกัน ได้ไม่เกินกว่าร้อยละ 60 ของมูลค่าผลิตผลส่วนเหลือเพื่อขาย และจะต้องไม่เกินกว่าค่าใช้จ่ายในการผลิตการเกษตรรวมกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือนบางส่วน (ไม่เกินร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่ายในการผลิตการเกษตร) และต้องชำระคืนหนี้เงินกู้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน เว้นแต่มีเหตุผลพิเศษ จึงจะกำหนดระยะเวลาให้ชำระคืนไม่เกิน 18 เดือน

5. ขั้นตอนการให้กู้เงินเครดิตเงินสดแบบรายคน

5.1 การวิเคราะห์เงินกู้

หลังจากได้รับแจ้งความประสงค์ขอเงินจากลูกค้า พนักงานพัฒนาธุรกิจจะชี้แจงหลักเกณฑ์หรือประชุมและสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของลูกค้า ได้แก่ ข้อมูลทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้ และรายจ่ายหลักประกัน รวมทั้งสอบถามความต้องการเงินกู้ พร้อมตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์วงเงินกู้ ซึ่งจะใช้วิธีเปรียบเทียบระหว่างรายได้และค่าใช้จ่าย กรณีวงเงินกู้ไม่เกิน 500,000 บาท และใช้วิธีคำนวณหาความจำเป็นในการใช้เงินทุนหมุนเวียนสูงสุดในรอบปี (Needs) กรณีที่วงเงินกู้เกินกว่า 500,000 บาท

โดยวิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายนั้น การวิเคราะห์ทางด้านรายได้จะคำนวณหาวงเงินกู้เกี่ยวกับรายได้ เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย ซึ่งจะกำหนดอัตราส่วนในการให้สินเชื่อไม่เกินร้อยละ 60 ของรายได้ส่วนเพื่อขาย ส่วนการวิเคราะห์ทางด้านรายจ่ายจะคำนวณหาวงเงินกู้เกี่ยวกับต้นทุนการผลิตทั้งหมด รวมกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือนอีกไม่เกินร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่ายในการผลิต ทั้งนี้ การตัดสินใจให้กู้เงินจะนำผลการคำนวณทั้งสองด้านมาเปรียบเทียบกัน โดยผลการคำนวณด้านใดต่ำกว่า ให้ใช้ผลการคำนวณด้านนั้นเป็นตัวกำหนดวงเงินกู้ ส่วนวิธีการคำนวณหาความจำเป็นใน

การใช้เงินทุนหมุนเวียนสูงสุดในรอบปี จะนำข้อมูลรายได้ รายจ่าย ตามแผนการผลิตของแต่ละเดือนในรอบปีมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ตามแบบที่ธนาคารกำหนดไว้

5.2 จัดทำเอกสารการกู้เงิน

เมื่อวิเคราะห์เงินกู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว พนักงานพัฒนาธุรกิจจะจัดทำหนังสือกู้เงินเครดิตเงินสดรายคน รายงานเบิกเงินกู้ จัดทำหลักประกันเงินกู้ให้แก่ลูกค้า เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว จะชี้แจงสรุปสาระสำคัญของการกู้เงิน เช่น ระยะเวลาการใช้หนังสือกู้เงิน วงเงินกู้ที่กำหนด การเบิกเงินกู้ของลูกค้า การส่งชำระคืนหนี้เงินกู้ เป็นต้น ให้แก่ลูกค้าทราบ พร้อมกับนัดหมายลูกค้ารับเงินกู้ที่สาขา

เมื่อพนักงานพัฒนาธุรกิจตรวจทานความถูกต้องของการบันทึก รายการในหนังสือกู้เงิน รายงานเบิกเงินกู้ แบบข้อมูลลูกค้ารายคน หนังสือแสดงรายการหนี้เงินกู้คงเหลือฉบับปัจจุบัน และเอกสารหลักประกันเงินกู้ที่ลูกค้าเสนอ เสร็จแล้วส่งเอกสารดังกล่าวให้หัวหน้าหน่วยอำเภอเพื่อตรวจสอบ

5.3 การตรวจสอบ

เมื่อหัวหน้าหน่วยอำเภอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายได้รับเอกสารดังกล่าว ให้ตรวจสอบความถูกต้อง พิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลาการใช้หนังสือกู้เงิน วงเงินกู้ หลักประกันเงินกู้ และการให้ลูกค้าเบิกเงินกู้ แล้วสรุปผลการพิจารณาความเหมาะสมเพื่อเสนอผู้อนุมัติพิจารณาต่อไป

5.4 การพิจารณา

เมื่อผู้มีอำนาจอนุมัติได้รับเอกสารทั้งหมด จะพิจารณากำหนดระยะเวลาการใช้หนังสือกู้เงิน การกำหนดวงเงินกู้ และการให้ลูกค้าเบิกเงินกู้ พร้อมกับพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้แก่ลูกค้า

การจัดทำหลักประกัน

หลักประกันในการให้กู้เงินของ ธ.ก.ส. มีหลายประเภท เช่น อสังหาริมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล เงินฝาก บุคคลค้ำประกัน ผลผลิตทางการเกษตรจำนำ หลักประกันอื่นที่คณะกรรมการธนาคารเห็นชอบ เช่น หนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) เป็นต้น ในการศึกษาคั้งนี้ จะเลือกพิจารณาเฉพาะสินเชื่อแบบเครดิตเงินสด ที่ใช้หลักประกันจำนองอสังหาริมทรัพย์ การประเมินราคา

เอกสารที่ดินที่ออกให้โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และการใช้บุคคลอย่างน้อย 2 คน ค้ำประกัน ดังนั้น จึงขอเสนอรายละเอียดของการจัดทำหลักประกันทั้ง 3 ประเภท ตามลำดับ ดังนี้

การรับจำนองอสังหาริมทรัพย์

1. ประเภทอสังหาริมทรัพย์ที่ธนาคารรับจำนอง

อสังหาริมทรัพย์ที่ ธ.ก.ส. รับจำนอง ประกอบด้วย โฉนดที่ดิน ซึ่งมีอยู่ 6 แบบ ได้แก่ น.ส.4 น.ส.4 ก. น.ส.4 ข. น.ส.4 ค. น.ส.4 ง. และ น.ส.4 จ. โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” หนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้แก่ น.ส.3 น.ส.3 ก และ น.ส.3 ข แบบหมายเลข 3 มี 2 แบบ ได้แก่ แบบหมายเลข 3 ทำยกภูกระทรวงเกษตรราธิราชออกตาม พ.ร.บ. ออกโฉนดที่ดินฉบับที่ 6 พ.ศ. 2475 และแบบหมายเลข 3 ที่ออกภายหลังประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

ทั้งนี้ ที่ดินที่กล่าวมาข้างต้นต้องไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้อื่น ไม่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือที่ดินในเขตทหาร หรือที่สาธารณะประโยชน์ หรือเขตเวนคืนทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ที่ชายตลิ่ง ที่ภูเขา หรือที่ดินซึ่งทางราชการสงวนไว้เพื่อทรัพยากรธรรมชาติ

2. ค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบและประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์

ธนาคารจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบ และประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ทุกคราวที่ธนาคารได้ดำเนินการตรวจสอบและประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ ตามที่ลูกค้าขอจำนองหรือขึ้นวงเงินจำนองกับธนาคาร ในอัตราตามประกาศของธนาคาร (ร้อยละ 0.2 ของวงเงินจำนองอสังหาริมทรัพย์แต่แปลง ขึ้นต่ำแปลงละ 500 บาท และขึ้นสูงไม่เกินแปลงละ 1,000 บาท) สำหรับเอกสารสิทธิ์ที่ไม่สามารถจดจำนองตามกฎหมายได้ เช่น ส.ป.ก. 4-01 เป็นต้น จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียม โดยคำนวณจากราคาประเมิน

3. จำนวนเงินที่จะกู้ได้จากการจำนองที่ดินเป็นประกัน

ที่ดินที่จดทะเบียนจำนองเรียบร้อยแล้ว ให้ใช้เป็นหลักประกันหนี้เงินกู้ได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของวงเงินจดทะเบียนจำนอง หรือถ้าเป็นกรณีผ่อนปรนให้ใช้เป็นหลักประกันได้ไม่เกินร้อยละ 80 ของราคา

ประเมินที่ดินจํานอง เงื่อนไขที่ผ่อนปรนประกอบด้วย มีประวัติการชำระหนี้ดี ถือหุ้นหรือมีการออมเงิน กับธนาคาร จัดทำหลักประกันของตนเอง (มีกรมธรรม์ประกันชีวิต มีฉันทกสิกรรม) การประกอบอาชีพที่มั่นคง ให้ความร่วมมือกับงานของธนาคารด้วยดี

4. วิธีปฏิบัติในการรับจํานองอสังหาริมทรัพย์

4.1 การตรวจสอบหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน

ช.ก.ส. จะตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้งที่ดินว่าอยู่ในบริเวณใด (โซน/บล็อก/หน่วยที่) ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือที่สาธารณะประโยชน์หรือไม่ ตั้งอยู่ในเขตจัดรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 หรือตั้งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อทราบราคาประเมินที่ถูกต้อง หรือการดำเนินการอื่นใดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินแปลงที่จะรับจํานอง เช่น ถ้าตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือที่สาธารณะประโยชน์ก็จะระงับการรับจํานองหรือถ้าตั้งอยู่ในเขตจัดรูปที่ดินหรือเขตปฏิรูปที่ดิน ก็จะต้องขออนุญาตจากส่วนงานที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะรับจํานอง

4.2 การตรวจสอบที่ดินเพื่อประเมินราคา

ธนาคารจะให้พนักงานธนาคาร 2 คน ร่วมกับลูกค้ายู้และผู้เป็นเจ้าของที่ดินผู้ขอจํานอง และบุคคลอื่นเพื่อร่วมตรวจสอบที่ดินคนใดคนหนึ่ง ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มลูกค้ายู้หรือผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้ายู้หรือลูกค้ายู้ในกลุ่ม หรือเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่รู้จักสภาพที่ดินแปลงที่ขอจํานองเป็นอย่างดี หรือ กำนัน หรือสารวัตรกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่ดินตั้งอยู่ ออกไปตรวจสอบที่ดินที่จะจํานอง เพื่อพิสูจน์รูปที่ดิน เนื้อที่แปลงที่ตรวจสอบให้ตรงกับเอกสารสิทธิในที่ดิน โดยดูจากหลักเขตที่ดิน หรือให้เจ้าของที่ดินเดินชี้เขตในกรณีไม่มีหลักเขต และให้ทราบถึงที่ตั้งของที่ดิน การคมนาคม รูปที่ดิน คุณภาพของที่ดิน ลักษณะการทำประโยชน์ ราคาซื้อขายในปัจจุบัน และอื่น ๆ โดยจัดทำบันทึกผลการตรวจสอบที่ดินตามแบบที่ธนาคารกำหนดไว้

4.3 การประเมินราคาที่ดิน

ธนาคารจะประเมินราคาที่ดินขั้นต้นโดยใช้ราคาซื้อขายในปัจจุบัน (ราคาตลาดขั้นต่ำ) และราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดินของกรมธนารักษ์มาหาค่าเฉลี่ย

4.4 การประเมินราคาที่ดินและโรงเรือน

ธนาคารจะประเมินราคาที่ดินแปลงที่มีโรงเรือนตั้งอยู่ สูงกว่าที่ดินแปลงที่ไม่มีโรงเรือนตั้งอยู่โดยโรงเรือนนั้นต้องมีลักษณะมั่นคง มีอายุการใช้งานไม่ต่ำกว่า 10 ปี มีมูลค่าไม่น้อยกว่า 100,000 บาท ทั้งนี้ โรงเรือนนั้นต้องมีใช้สำหรับการค้า การศึกษา หรือเพื่อสาธารณะประโยชน์ การประเมินราคาที่ดินและโรงเรือนจะจำแนกเป็นสองกรณี คือ กรณีที่โรงเรือนไม่มีการประกันวินาศภัยจะคำนวณจากร้อยละ 50 ของราคาประเมินที่ดินขั้นต้นรวมกับร้อยละ 20 ของราคาประเมินโรงเรือนและต้องไม่เกินร้อยละ 60 ของราคาประเมินที่ดิน และ กรณีที่โรงเรือนมีการประกันวินาศภัยจะคำนวณจากร้อยละ 50 ของราคาประเมินที่ดินขั้นต้นรวมกับร้อยละ 30 ของราคาประเมินโรงเรือนและต้องไม่เกินราคาประเมินที่ดิน

4.5 การอนุมัติราคาประเมิน

พนักงานผู้ได้รับมอบอำนาจจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติราคาประเมินที่ดิน หรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง โดยพิจารณาจากราคาที่ดินกลาง ราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดิน ราคาซื้อขายขยคล่อง และอื่น ๆ เป็นข้อมูลในการพิจารณาอนุมัติราคาประเมินที่ดิน

4.6 การจัดทำเอกสารสำหรับจดทะเบียนจำนอง

การจัดทำเอกสารสำหรับจดทะเบียนจำนองแยกเป็น 2 กรณี คือ กรณีแรกการรับจำนองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นรวมกับที่ดิน สำหรับที่ดินที่มีหนังสือแสดงสิทธิ์ ประเภทโฉนดที่ดิน หรือโฉนดแผนที่ หรือโฉนดตาราง หรือตารางที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” จะจัดทำเอกสารประกอบการจดทะเบียนจำนอง โดยประกอบด้วย คำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม และการสอบสวนสิทธิในที่ดิน หนังสือสัญญาจำนองที่ดิน 3 ฉบับ (สำหรับผู้จำนอง ผู้รับจำนอง และสำนักงานที่ดินจังหวัด) ข้อตกลงต่อท้ายหนังสือสัญญาจำนอง หนังสือสัญญาต่อท้ายสัญญาจำนองจำนวน 3 ฉบับ เฉพาะกรณีที่ดินตั้งอยู่ในเขตจัดรูปที่ดิน และหนังสือให้คำยินยอมของกลุ่มสมรส

กรณีที่ 2 การรับจำนองที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์อื่นรวมกับที่ดิน สำหรับที่ดินที่มีหนังสือแสดงสิทธิ์ประเภท น.ส.3 หรือ น.ส.3 ก หรือ น.ส.3 ข หรือแบบหมายเลข 3 จะจัดทำเอกสารประกอบการจดทะเบียนจำนอง โดยประกอบด้วย เอกสารเช่นเดียวกับการรับจำนองที่ดินประเภทโฉนด แต่จะมีเอกสารเพิ่มเติมอีก คือ ประกาศการจดทะเบียนการรับจำนองที่ดินสำหรับที่ดินที่มีหนังสือแสดงสิทธิ์ประเภท น.ส.3 หรือการรับจำนองอสังหาริมทรัพย์อื่นนอกจากที่ดิน

4.7 การจดทะเบียนจำนอง

พนักงานผู้ได้รับมอบอำนาจในการจดทะเบียนจำนอง จะนำเอกสารตามข้อ 4.6 หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หนังสือมอบอำนาจจากผู้จัดการและหนังสือมอบอำนาจช่วง (กรณีผู้จัดการสาขามอบหมายให้พนักงานผู้อื่นดำเนินการแทน) ไปจดทะเบียนจำนองต่อพนักงานที่ดินที่สำนักงานที่ดิน หรือที่ว่าการอำเภอ/กิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี พร้อมกับลูกค้ำและผู้จำนอง โดยให้ผู้จำนองและผู้รับจำนองลงลายมือชื่อในเอกสารการจำนองให้ครบถ้วน

ขั้นตอนในการรับจำนองอสังหาริมทรัพย์

1. เสนอขอจำนอง

ลูกค้ำที่ประสงค์จะกู้เงินโดยใช้ที่ดินเป็นประกันหนี้เงินกู้ ให้ลูกค้ำนำหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน เจ้าของที่ดิน และสมุดบัญชีเงินกู้มาติดต่อพนักงานพัฒนาธุรกิจ

2. ชี้แจง/พิจารณาเบื้องต้น/นัดหมาย

พนักงานพัฒนาธุรกิจจะชี้แจงหลักเกณฑ์การจำนอง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ตรวจสอบชื่อ และชื่อสกุลในหนังสือแสดงสิทธิ ตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้งที่ดิน พร้อมจัดทำคำขอจำนองอสังหาริมทรัพย์ และนัดหมายวันตรวจสอบที่ดินกับลูกค้ำและเจ้าของที่ดิน

3. ตรวจสอบที่ดิน

เมื่อถึงวันนัดหมาย พนักงานพัฒนาธุรกิจออกไปตรวจสอบที่ดินร่วมกับลูกค้ำ เจ้าของที่ดิน และผู้ร่วมตรวจสอบ (หัวหน้ากลุ่ม ลูกค้ำในกลุ่ม ฯลฯ) ถึงที่ดินแปลงที่เสนอขอจำนองเพื่อตรวจหลักเขตที่ดิน และหรือให้เจ้าของที่ดินชี้เขต โดยใช้แบบบันทึกการตรวจสอบที่ดิน เพื่อบันทึกผลการตรวจสอบ การประเมินราคาเบื้องต้น การจัดทำแผนที่ ฯลฯ แล้วให้ผู้ตรวจสอบและผู้ร่วมตรวจสอบที่ดินลงลายมือชื่อ กรณีที่ดินที่เสนอขอจำนองเป็นของบุคคลอื่นให้คู่สมรสของเจ้าของที่ดินลงลายมือชื่อในคำยินยอมคู่สมรสด้วย เมื่อดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารทุกอย่างเสร็จสิ้นแล้ว จะจัดส่งเอกสารดังกล่าวให้หัวหน้าหน่วยอำเภอ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

4. ตรวจสอบความถูกต้อง

หัวหน้าหน่วยอำเภอจะตรวจรับรองความถูกต้องของเอกสารการตรวจสอบที่ดิน แล้วส่งให้สาขาเพื่อพิจารณาอนุมัติราคาประเมินต่อไป

5. อนุมัติราคาประเมิน

ผู้จัดการสาขา หรือผู้ได้รับมอบหมายจะพิจารณาอนุมัติราคาประเมินที่ดิน และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในคำขอจำนอง

6. พิมพ์เอกสารการจำนอง

พนักงานธุรการจัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับการจำนอง ให้สอดคล้องกับหนังสือแสดงสิทธิ์แต่ละประเภท แล้วนำเสนอผู้จัดการสาขาเพื่อลงนามแล้วส่งเอกสารทั้งหมด หรือมีหนังสือให้หน่วยอำเภอแจ้งนัดหมายลูกค้าและเจ้าของที่ดินมาจดทะเบียนจำนองต่อไป

7. เก็บค่าธรรมเนียม/จดทะเบียนจำนอง

เมื่อลูกค้ามารับเอกสารเพื่อไปจดทะเบียนจำนอง พนักงานพัฒนาธุรกิจ หรือพนักงานธุรการจะแจ้งให้ลูกค้าชำระค่าธรรมเนียมการตรวจสอบที่ดินกับพนักงานการเงิน แล้วให้พนักงานผู้รับมอบอำนาจนำเอกสารการจำนอง หนังสือมอบอำนาจ และหนังสือมอบอำนาจช่วงไปจดทะเบียนจำนองที่สำนักงานที่ดิน หรือที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ พร้อมกับเจ้าของที่ดินและคู่สมรส เมื่อจดทะเบียนจำนองเรียบร้อยแล้วให้ตรวจสอบความถูกต้องของการลงลายมือชื่อ การประทับตรา เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ส่งฉบับผู้จำนองให้แก่เจ้าของที่ดิน ส่วนฉบับผู้รับจำนองและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจำนองให้ส่งพนักงานธุรการ เพื่อส่งต่อให้พนักงานการเงินบันทึกทะเบียนจำนองต่อไป

การประเมินราคาที่ดินเอกสาร ส.ป.ก. เป็นประกันหนี้เงินกู้

การรับเอกสารที่ออกโดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เพื่อประเมินราคาเป็นประกันหนี้เงินกู้จะเป็นไปตามข้อตกลงระหว่าง ส.ป.ก. กับ ธ.ก.ส. แต่ไม่ใช่การรับจำนองสังหาริมทรัพย์ เช่นเดียวกับเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนในการดำเนินการเกี่ยวกับการรับเอกสารที่ออกโดย ส.ป.ก. เป็นประกันหนี้เงินกู้ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์

เอกสาร ส.ป.ก. ที่สามารถใช้เป็นประกันหนี้เงินกู้ ได้แก่ หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) หนังสือรับมอบที่ดิน (ส.ป.ก. 4-28) สัญญาเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก. 4-14) และสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก. 4-18) ซึ่งจะใช้ประกันเงินกู้ได้เฉพาะเจ้าของที่ดินหรือคู่สมรสของเจ้าของที่ดินเท่านั้น โดยค้ำประกันเงินกู้ได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของราคาประเมินที่ได้รับอนุมัติ

ธนาคารจะใช้วิธีการตรวจสอบและประเมินราคาที่ดิน เช่นเดียวกับวิธีการจำนองที่ดิน และจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบและประเมินราคาที่ดินในอัตราตามประกาศของธนาคาร (ปัจจุบันคิดร้อยละ 0.2 ของราคาประเมินที่ดินที่ผู้อนุมัติได้อนุมัติไว้ ขั้นต่ำแปลงละ 500 บาท และขั้นสูงไม่เกินแปลงละ 1,000 บาท)

ธนาคารจะตรวจสอบและประเมินราคาที่ดินตามเอกสาร ส.ป.ก. เฉพาะรายที่มีรายชื่อปรากฏในทะเบียนรายชื่อของ ส.ป.ก. ประจำจังหวัด ถ้าลูกค้ารายใดเสนอเอกสาร ส.ป.ก. มากกว่าหนึ่งแปลงหรือมากกว่า 100 ไร่ จะต้องส่งเรื่องให้ ส.ป.ก. ตรวจสอบรับรองความถูกต้องก่อนออกไปตรวจสอบและประเมินราคาที่ดิน

2. ขั้นตอนการรับเอกสาร ส.ป.ก. เป็นประกันหนี้เงินกู้

2.1 แสดงความประสงค์

ลูกค้านำเอกสาร ส.ป.ก. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าของ ส.ป.ก. (กรณีเจ้าของ ส.ป.ก. เป็นคู่สมรส) สมุดบัญชีเงินกู้ติดต่อกับพนักงานพัฒนาธุรกิจ เพื่อขอกู้เงินโดยใช้เอกสาร ส.ป.ก. เป็นหลักประกัน

2.2 ชี้แจงและนัดหมาย

พนักงานพัฒนาธุรกิจจะตรวจสอบรายชื่อของลูกค้า จากทะเบียนรายชื่อของ ส.ป.ก. ตรวจสอบเอกสาร ส.ป.ก. เป็นของลูกค้าหรือคู่สมรสหรือไม่ ชี้แจงหลักเกณฑ์การตรวจสอบและประเมิน

ราคาที่ดิน การเรียกเก็บค่าธรรมเนียม จำนวนเงินที่จะกู้ได้โดยใช้เอกสาร ส.ป.ก. เป็นประกัน และจะช่วยเหลือลูกค้าในการจัดทำคำขอประเมินราคาที่ดิน พร้อมนัดหมายวันตรวจสอบที่ดิน

2.3 ตรวจสอบและประเมินราคา

เมื่อถึงวันนัดหมายพนักงานพัฒนาธุรกิจ ลูกค้าและผู้ร่วมตรวจสอบออกไปตรวจสอบที่ดิน และการประเมินราคาที่ดินขึ้นต้นตามเอกสาร ส.ป.ก. ต้องกระทำถึงที่ตั้งของที่ดิน และดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีตรวจสอบที่ดินจำนวน เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จให้รวบรวมเอกสารส่งหัวหน้าหน่วยอำเภอ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

2.4 ตรวจสอบความถูกต้อง

หัวหน้าหน่วยอำเภอตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และลงลายมือชื่อผู้ตรวจ แล้วส่งให้ผู้จัดการสาขาเพื่อพิจารณาอนุมัติราคาประเมินที่ดิน

2.5 พิจารณาอนุมัติ

ผู้จัดการสาขาพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติราคาประเมิน ตามข้อตกลงระหว่าง ส.ป.ก. กับ ธ.ก.ส.

การใช้บุคคลอย่างน้อย 2 คน ค้ำประกัน

1. หลักเกณฑ์และเงื่อนไข

การใช้บุคคลอย่างน้อย 2 คน ค้ำประกัน ใช้เป็นหลักประกันการกู้เงินได้ทั้งเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย และค่าลงทุน โดยกรณีการค้ำประกันเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย จะจัดทำเป็นหนังสือกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย แบบเครดิตเงินสดรายคน และจะทำได้ต่อเมื่อลูกค้าได้กู้เงินตามหนังสือกู้เงินแบบรับรองรับผิดชอบลูกหนี้ ร่วมกันเต็มวงเงินตามข้อบังคับแล้ว หรือมีเหตุจำเป็นไม่สามารถมากู้เงิน ตามหนังสือกู้เงินแบบรับรองรับผิดชอบลูกหนี้ร่วมกัน หรือเป็นลูกค้าที่สาขาเพิ่มกลุ่มใหม่ไม่ถึง 5 คน และไม่สะดวกที่จะติดตามลูกค้าเดิมมาจัดทำหนังสือกู้เงินแบบรับรองรับผิดชอบลูกหนี้ร่วมกัน ซึ่งผู้ค้ำประกันต้องเป็นลูกค้าในกลุ่มเดียวกัน โดยแต่ละคนจะค้ำประกันลูกค้าผู้กู้ได้ไม่เกิน 2 คน และผู้ค้ำประกันจะค้ำประกันการกู้เงินของ

ลูกค้าผู้กู้แต่ละรายได้ไม่เกิน 150,000 บาท ทั้งนี้การพิจารณาผู้ค้ำประกันจะพิจารณาถึงภาระการชำระหนี้ ทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ค้ำประกันประกอบการค้ำประกัน

2. ขั้นตอนการใช้บุคคลค้ำประกัน

2.1 แสดงความประสงค์

ลูกค้าผู้กู้ที่ประสงค์จะขอกู้เงิน จะต้องนำสมุดบัญชีเงินกู้ และลูกค้าในกลุ่มเดียวกันมา ค้ำประกันการกู้เงินอย่างน้อย 2 คน มาติดต่อพนักงานพัฒนาธุรกิจที่หน่วยอำเภอ เพื่อทำสัญญาและค้ำประกัน หรือลูกค้ามานัดหมายให้พนักงานไปจัดทำในท้องที่

2.2 ตรวจสอบการค้ำประกัน

พนักงานพัฒนาธุรกิจต้องตรวจสอบลูกค้าผู้ค้ำประกันว่า มีภาระค้ำประกันผู้กู้รายอื่นรวม กับรายที่จะค้ำประกันใหม่ไม่เกิน 2 คน หรือไม่ หากพบว่า มีการค้ำประกันรายอื่นรวมกับรายที่จะค้ำประกันใหม่แล้วเกิน 2 คน ให้แจ้งลูกค้าผู้กู้ดำเนินการจัดหาผู้ค้ำประกันรายใหม่ให้ถูกต้อง โดยใช้ข้อมูล ลูกค้ารายคนตรวจสอบและสอบสวนรายการทรัพย์สิน หนี้สิน การผลิต ภาระการชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันเพื่อพิจารณาความมั่นคง และเร่งรัดการชำระหนี้

2.3 สอบสวนและจัดทำเอกสาร

พนักงานพัฒนาธุรกิจจะสอบสวนข้อมูลลูกค้ารายคน เพื่อจัดทำหนังสือเงินให้แก่ลูกค้าผู้กู้ เมื่อดำเนินการแล้วให้ชี้แจงให้ผู้ค้ำประกันรับทราบถึงวงเงินที่ต้องค้ำประกัน การติดตามดูแลผู้กู้ให้ใช้เงินกู้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ภาระของการค้ำประกัน แล้วให้ผู้ค้ำประกันทั้ง 2 ราย จัดทำหนังสือค้ำประกัน ทั้งนี้ กรณีที่เป็นการกู้เงินให้กับบุคคลในครัวเรือน จะต้องให้ผู้ดำเนินกิจการจัดทำหนังสือรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันเพิ่มอีก 1 ฉบับ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันในการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. รวมทั้งศึกษาทิศทางของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้ข้อมูลเกษตรกรลูกค้ารายคนจากเพิ่มสินเชื่อของ ธ.ก.ส. จำนวน 979 ราย ซึ่งมีผลการศึกษาที่จะนำเสนอ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกจะนำเสนอผลการศึกษาค่าสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) และส่วนที่สองจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมการวิจารณ์ผลการศึกษา โดยมีสาระสำคัญตามลำดับ ดังนี้

ค่าสถิติพรรณนา

สำหรับค่าสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะนำเสนอเฉพาะตัวแปรตาม (ระดับหลักประกัน) และตัวแปรอิสระเพียงบางตัวเท่านั้น รายละเอียดดังตารางที่ 3 โดยสรุปเกษตรกรมีอายุ (AGE) โดยเฉลี่ย 44.10 ปี ทรัพย์สิน (AS) มูลค่าเฉลี่ยรายละ 974,301 บาท มีหนี้เงินกู้ (CV) ที่เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายละ 176,150 บาท มีที่ดินเพื่อการเพาะปลูก (FL) เฉลี่ยรายละ 12.53 ไร่ ระยะเวลาเข้าเป็นลูกค้า (RSD) เฉลี่ย 3.22 ปี มีระดับหลักประกัน (Y) ที่ค่าประกันไว้กับธนาคารเฉลี่ยร้อยละ 90.17 ของสินเชื่อ และมีความเสี่ยงที่ไม่สูงจนเกินไปที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สิน (LTAR) และอัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (ICR) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.46 และ 71.96 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CRR) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.74 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรตัวอย่างน่าจะมีปัญหาในเรื่องสภาพคล่อง เนื่องจากมีหนี้สินระยะสั้นมากกว่าทรัพย์สินระยะสั้น

ตารางที่ 3 ค่าสถิติพรรณนา (Descriptive statistics)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Y	979	0	100	90.17	23.84
AS	979	30,000	48,490,000	974,301.11	2,237,388.17
CV	979	5,000	3,000,000	176,150.56	329,538.41
FL	979	0.00	151.75	12.53	18.63
LTAR	979	0.01	8.46	0.46	0.65
CRR	979	0.00	20.00	0.74	1.40
ICR	979	0.00	8,344.83	71.96	418.60
AGE	979	22	66.00	44.10	8.34
RSD	979	0.00	8.00	3.22	1.98

ที่มา: จากการคำนวณ

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัวค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ มีค่าไม่ถึง 0.8 ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงซ้อนกัน (Multicollinearity) โดยตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับตัวแปรตาม (ระดับหลักประกัน: Y) ประกอบด้วย ทรัพย์สิน (AS) ปริมาณเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย (CV) พื้นที่เพาะปลูก (FL) และอายุของเกษตรกร (AGE) ส่วนตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับหลักประกัน ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สิน (LTAR) อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (ICR) และระยะเวลาที่เป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. (RSD) ทั้งนี้ ทิศทางของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ระหว่างระดับหลักประกันกับอัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย และระยะเวลาที่เป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. มีความสอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนทิศทางของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างระดับหลักประกันกับทรัพย์สิน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ระหว่างตัวแปร

	Y	AS	CV	FL	LTAR	CRR	ICR	AGE	RSD
Y	1								
AS	0.112 (0.000)	1							
CV	0.102 (0.001)	0.552 (0.000)	1						
FL	0.194 (0.000)	0.389 (0.000)	0.156 (0.000)	1					
LTAR	-0.169 (0.000)	-0.155 (0.000)	0.208 (0.000)	-0.265 (0.000)	1				
CRR	-0.013 (0.691)	0.057 (0.076)	-0.110 (0.001)	0.013 (0.676)	-0.201 (0.000)	1			
ICR	-0.102 (0.001)	-0.025 (0.440)	-0.048 (0.137)	-0.055 (0.083)	-0.006 (0.845)	0.002 (0.954)	1		
AGE	0.131 (0.000)	0.079 (0.013)	0.048 (0.131)	0.212 (0.000)	-0.176 (0.000)	-0.032 (0.321)	-0.031 (0.328)	1	
RSD	-0.148 (0.000)	-0.179 (0.000)	-0.101 (0.001)	-0.035 (0.280)	0.186 (0.000)	-0.084 (0.009)	0.054 (0.094)	0.071 (0.026)	1

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ Sig. (2-tailed)

ที่มา: จากการคำนวณ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาระดับของหลักประกันจำแนกตามประเภทสินเชื่อ (CT) การมีภาระหนี้สินกับเจ้าหนี้อื่น (OL) ปีที่กู้เงิน (YEAR) และการศึกษา (EDU) พบว่า มีเพียงประเภทสินเชื่อเท่านั้นที่ระดับของหลักประกันมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ระดับหลักประกันของสินเชื่อการเกษตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 92.52 ในขณะที่ระดับของหลักประกันของสินเชื่อนอกภาคการเกษตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 79.34 เท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า สินเชื่อการเกษตรเป็นสินเชื่อที่มีความเสี่ยงสูง ย่อมทำให้ถูกเรียกหลักประกันสูงตามไปด้วย ซึ่งความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับหลักประกันจำแนกตามตัวแปรควบคุม

Variable	Classification	Observations	Degree of collateral	t-test/F- test	p-value
Credit type:CT	Agri. credit: AC	805	92.52	t = 6.76	0.000
	Non-agri. credit: NAC	175	79.34		
Outloan:OL	Outloan	228	88.18	t = -1.44	0.15
	Non-outloan	751	90.77		
YEAR	2548	221	91.66	F = 0.69	0.50
	2549	300	90.28		
	2550	458	89.37		
Education:EDU	EDU1	681	89.67	F = 0.45	0.64
	EDU2	249	91.34		
	EDU3	49	90.72		

ที่มา: จากการคำนวณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้มีผลการวิเคราะห์การกำหนดระดับหลักประกันในการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. ซึ่งเมื่อพิจารณาจากฐานะทางการเงินหรือทรัพย์สินตามแบบจำลองที่ 1 และพิจารณาทั้งฐานะทางการเงินหรือทรัพย์สินร่วมกับความเสี่ยงทางการเงินตามแบบจำลองที่ 2 พบว่า ทรัพย์สิน (AS) ปริมาณสินเชื่อ (CV) พื้นที่เพาะปลูก (FL) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CRR) อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (ICR) และประเภทสินเชื่อ (CT) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกัน โดยทรัพย์สิน พื้นที่เพาะปลูก และประเภทสินเชื่อ มีผลในทางบวกต่อระดับหลักประกัน ในขณะที่ปริมาณสินเชื่อ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน และอัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย มีผลกระทบในทางตรงกันข้ามกับระดับหลักประกัน อย่างไรก็ตามในแบบจำลองที่ 3 เมื่อมีการเพิ่มตัวแปรด้านความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารกับผู้กู้ยืมเข้าไปในแบบจำลอง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส. (RSD) มีผลกระทบตรงกันข้ามกับระดับหลักประกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่เมื่อระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส. มีค่ามากขึ้น ธนาคารมีแนวโน้มที่จะเรียกหลักประกันจากผู้กู้ยืมลดลง รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองโทบิต (Tobit) และผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal effect)

Variable	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
C	-126.15** (-18.34)	-127.01** (-18.33)	-61.11 (-8.59)
ln (AS)	28.15*** (4.09)	31.73*** (4.58)	26.17*** (3.68)
ln (CV)	-9.56** (-1.39)	-12.99** (-1.88)	-12.60** (-1.77)
FL	1.11*** (0.16)	0.97*** (0.14)	0.96*** (0.14)
LTAR		-0.23 (-0.34E-01)	1.00 (0.14)
CRR		-6.04** (-0.87)	-6.19** (-0.87)
ICR		-0.15E-01** (-0.22E-02)	-0.13E-01* (-0.18E-02)
AGE			0.77 (0.11)
RSD			-8.65*** (-1.22)
CT	53.70*** (7.80)	53.18*** (7.68)	49.46*** (6.95)
OL	-6.43 (-0.93)	-4.40 (-0.64)	-12.53 (-1.76)
EDU2	10.01 (1.45)	10.95 (1.58)	9.75 (1.37)
EDU3	1.89 (0.28)	0.47E-02 (0.68E-03)	2.68 (0.38)
YEAR49	-18.49* (-2.69)	-18.70* (-2.70)	-23.36** (-3.28)
YEAR50	-17.06* (-2.48)	-17.42* (-2.51)	-12.77 (-1.80)
Observations	979	979	979
Log likelihood	-1279.99	-1275.72	-1266.47

หมายเหตุ: ค่าผลกระทบส่วนเพิ่มอยู่ในวงเล็บ ส่วน * คือระดับนัยสำคัญที่ 0.10 ** คือระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และ *** คือระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ ln คือ Natural logarithm

ที่มา: จากการคำนวณ

ในส่วนของการวิเคราะห์ผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal effect) ซึ่งเป็นตัวเลขที่แสดงในวงเล็บ โดยค่าหรือตัวเลขเหล่านั้นแสดงถึงเมื่อปัจจัยหรือตัวแปรดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่ให้ปัจจัยอื่นคงที่ จะมีผลทำให้ระดับหลักประกันเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเหล่านั้น เช่น เมื่อปริมาณทรัพย์สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ในขณะที่ให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้ระดับหลักประกันเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.68 หรือถ้าให้ปริมาณสินเชื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 โดยให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว จะทำให้ระดับหลักประกันลดลงร้อยละ 1.77 เป็นต้น รายละเอียดดังตารางที่ 6

นอกจากนี้เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายประเภทสินเชื่อ คือ สินเชื่อค่าใช้จ่ายการเกษตรตามแบบจำลองที่ 4 พบว่า การกำหนดระดับหลักประกันจะให้ความสำคัญกับทรัพย์สิน (AS) ปริมาณสินเชื่อ (CV) อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (ICR) และเมื่อพิจารณาสินเชื่อค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรตามแบบจำลองที่ 5 พบว่า การกำหนดระดับหลักประกันจะให้ความสำคัญกับพื้นที่เพาะปลูก (FL) ทั้งนี้ระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส. (RSD) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันทั้งสินเชื่อค่าใช้จ่ายการเกษตร และสินเชื่อค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร รายละเอียดดังตารางที่ 7

ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมีทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน และผลการศึกษาที่ผ่านมา กล่าวคือ กรณีของทรัพย์สินที่ทิศทางความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lehmann and Neuberger (2001) และ Menkhoff, Neuberger, and Suwanaporn (2006) รวมทั้งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการดำเนินธุรกรรมระหว่าง ธ.ก.ส. กับเกษตรกรเป็นแบบติดตามและกำกับอย่างใกล้ชิด เพื่อต้องการดูแลการใช้สินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ และป้องกันการใช้สินเชื่อผิดวัตถุประสงค์ (ธ.ก.ส., 2546, 2548ก, 2548ข, 2548ค, 2550) จึงทำให้สามารถลดพฤติกรรมข่าวสารที่ซ่อนเร้นซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ทำให้เมื่อผู้กู้มีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น จึงถูกเรียกหลักประกันเพิ่มมากขึ้น สำหรับกรณีปริมาณสินเชื่อซึ่งมีทิศทางของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Harhoff and Korting (1998) รวมทั้งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน อาจมีสาเหตุมาจากการไม่ได้ทบทวนราคาประเมินที่ดินให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน จึงทำให้เกษตรกรลูกค้ารายที่เป็นลูกค้ำมานานใช้หลักประกันจำนองเดิมร่วมกับหลักประกันประเภทบุคคลค้ำประกันกู้เงินติดต่อกันเรื่อยมา ดังนั้น เมื่อปริมาณสินเชื่อของผู้กู้เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่วงเงินจำนองอสังหาริมทรัพย์หรือวงเงินประเมินราคาเอกสาร ส.ป.ก. เท่าเดิม จึงส่งผลให้มีระดับหลักประกันที่ลดต่ำลง

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองทอบิต (Tobit) และผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal effect) กรณีของสินเชื่อการเกษตรและนอกภาคการเกษตร

Variable	แบบจำลอง 4	แบบจำลอง 5
C	-59.46 (-6.55)	7.86 (2.49)
ln(AS)	36.89*** (4.06)	8.77 (2.78)
ln(CV)	-18.82** (-2.07)	0.18 (0.57E-01)
FL	0.36 (0.40E-01)	2.13*** (0.67)
LTAR	2.11 0.23	0.12 (0.40E-01)
CRR	-5.90* (-0.65)	-8.58 (-2.72)
ICR	-0.15E-01** (-0.17E-02)	-0.25E-02 (-0.78E-03)
AGE	0.59 (0.65E-01)	0.64 (0.20)
RSD	-8.66*** (-0.95)	-10.30*** (-3.27)
CT		
OL	-7.28 (-0.80)	-20.67 (-6.56)
EDU2	9.42 (1.04)	13.79 (4.38)
EDU3	-9.09 (-1.00)	19.63 (6.23)
YEAR49	-22.50* (-2.48)	-31.94* (-10.13)
YEAR50	-21.93* (-2.41)	6.58 (2.09)
Observations	804	175
Log likelihood	-856.66	-399.57

หมายเหตุ: ค่าผลกระทบส่วนเพิ่มอยู่ในวงเล็บ ส่วน * คือระดับนัยสำคัญที่ 0.10 ** คือระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และ *** คือระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ ln คือ Natural logarithm
ที่มา: จากการคำนวณ

อย่างไรก็ตามตัวแปรทางด้านความเสี่ยง คือ อัตราส่วนทุนหมุนเวียนและอัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับหลักประกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้และสอดคล้องกับงานศึกษาของ Menkhoff, Neuberger, and Suwanaporn (2006) โดยที่ถ้าอัตราส่วนทั้งสองมีค่าสูงจะแสดงให้เห็นว่ามีทรัพย์สินหมุนเวียนมาก ซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ง่าย และแสดงให้เห็นว่ากิจการหรือการผลิตมีกำไรที่เพียงพอชำระหนี้ระยะสั้นได้ จึงควรถูกเรียกหลักประกันที่ลดลง

ส่วนระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับระดับหลักประกัน ซึ่งทิศทางของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Berger and Udell (1995) Harhoff and Korting (1998) และ Lehmann and Neuberger (2001) รวมทั้งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้ เนื่องจากการให้สินเชื่อแบบติดตามกำกับอย่างใกล้ชิด ลดปัญหาสภาวะอสมมาตรของข้อมูลข่าวสาร (Asymmetric Information) ทำให้กำหนดระดับหลักประกันลดลง นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์ของประเภทสินเชื่อได้แสดงให้เห็นว่า สินเชื่อการเกษตรมีระดับหลักประกันที่สูงกว่าสินเชื่อนอกภาคการเกษตร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาคการเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีความเสี่ยงสูง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อต้องการทราบขั้นตอน วิธีการ การให้สินเชื่อ การกำหนดหลักประกัน และต้องการศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันในการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. รวมถึงศึกษาถึงทิศทางของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งใช้ข้อมูลของเกษตรกรลูกค้า จำนวน 979 ราย ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ด้วยวิธีการของสถิติเชิงพรรณนา และสถิติวิเคราะห์ตามแบบจำลองโทบิต (Tobit) โดยในส่วนของ การให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. มีการกำหนดขั้นตอน วิธีการที่เข้มงวดในการให้สินเชื่อ ไม่ว่าจะเป็นสินเชื่อที่เป็นค่าใช้จ่ายหรือสินเชื่อที่เป็นค่าลงทุน ทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ซึ่งมีการวิเคราะห์ทั้งตัวผู้กู้และกิจกรรมหรือโครงการที่ขอกู้ เพื่อทราบถึงศักยภาพของผู้กู้ และกิจกรรมหรือโครงการที่จะลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับความเสี่ยงของตัวเกษตรกรผู้ขอกู้ รวมทั้งสอดคล้องกับความเสี่ยงของสินเชื่อการเกษตรซึ่งมีความเสี่ยงสูงอยู่แล้ว

นอกเหนือจากการกำหนดขั้นตอน วิธีการการให้สินเชื่อที่เข้มงวดแล้ว ธ.ก.ส. ยังได้กำหนดให้ใช้หลักประกันจำนองอสังหาริมทรัพย์ การประเมินราคาที่ดินตามเอกสารที่ออกให้โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นประกันหนี้ เพื่อลดความเสี่ยงทางด้านสินเชื่อ ถึงแม้ว่าหลักประกันทั้งสองจะมีความมั่นคงที่แตกต่างกัน แต่ก็สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเพียงพอสำหรับเกษตรกรรายที่มีทรัพย์สิน (ที่ดิน) เป็นของตนเอง ส่วนเกษตรกรลูกค้ารายที่มีทรัพย์สิน (ที่ดิน) เป็นของตนเองไม่เพียงพอ หรือกรณีไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเลย ธ.ก.ส. ก็ไม่ได้ทอดทิ้งเกษตรกรลูกค้าเหล่านั้น โดยได้ผ่อนคลายนเรื่องหลักประกันให้ คือ สามารถใช้เพื่อนเกษตรกรลูกค้าในกลุ่มเดียวกันอย่างน้อย 2 คน ค้ำประกันเงินกู้ได้ ทั้งการใช้ค้ำประกันร่วมกับอสังหาริมทรัพย์ (รวมถึงเอกสาร ส.ป.ก.) กรณีวงเงินจำนองหรือราคาประเมินไม่พอ และการใช้ค้ำประกันเฉพาะบุคคลอย่างเดียว ถึงแม้ว่าหลักประกันดังกล่าวจะจำกัดเพดานวงเงินค้ำประกันไว้ แต่ก็น่าจะเพียงพอกับค่าใช้จ่ายหรือค่าลงทุน สำหรับเกษตรกรลูกค้ารายที่มีความตั้งใจจริงในการดำเนินกิจกรรมการผลิตหรือการลงทุน

นอกจากนั้นผลการศึกษายังพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับหลักประกันในการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. ประกอบด้วย ทรัพย์สิน ปริมาณสินเชื่อ พื้นที่เพาะปลูก อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย ระยะเวลาที่เป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. ประเภทสินเชื่อ และปีที่กู้

เงิน พ.ศ. 2549 โดยทรัพย์สิน พื้นที่เพาะปลูก และประเภทสินเชื่อจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับระดับหลักประกัน ส่วนปริมาณสินเชื่อ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย และระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส. จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับหลักประกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษาในกรณีของประเภทสินเชื่อ ยังพบว่าสินเชื่อค่าใช้จ่ายการเกษตรถูกเรียกหลักประกันสูงกว่าสินเชื่อค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร รวมทั้งพบว่าข้อกำหนดระดับหลักประกันของสินเชื่อค่าใช้จ่ายการเกษตร จะให้ความสำคัญกับทรัพย์สิน ปริมาณสินเชื่อ อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย และระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส. ในขณะที่การกำหนดระดับหลักประกันของสินเชื่อค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร จะให้ความสำคัญกับพื้นที่เพาะปลูก และระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส.

ข้อเสนอแนะ

เมื่อทราบทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างระดับหลักประกันกับปัจจัยต่าง ๆ แล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ธ.ก.ส. เกษตรกรลูกค้ำ รวมทั้งรัฐบาล ควรที่จะได้ใช้ประโยชน์จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลและทิศทางของความสัมพันธ์เหล่านั้น โดยในกรณีของปริมาณสินเชื่อซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับระดับหลักประกัน ธ.ก.ส. ควรที่จะเร่งรัดหรือจูงใจให้เกษตรกรลูกค้ำขอเพิ่มราคาประเมินที่ดิน โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการเพิ่มราคาประเมินให้สอดคล้องกับราคาที่เป็นจริง เช่น สามารถค้ำประกันวงเงินกู้ได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน ธ.ก.ส. ก็ได้ประโยชน์ไปด้วย เช่น มีหลักประกันที่มั่นคงเพิ่มขึ้น หรือได้รับค่าธรรมเนียมจากการตรวจสอบที่ดินในส่วน of ราคาประเมินที่ดินซึ่งเพิ่มขึ้น เป็นต้น

ส่วนกรณีระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำ ธ.ก.ส. ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับระดับหลักประกัน ในส่วนของเกษตรกรลูกค้ำนั้นควรใช้เงินกู้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งควรมีการวางแผนการผลิต การตลาด การจัดการให้เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดผลผลิตและมีรายได้ที่เพียงพอชำระหนี้ได้ตามกำหนด รวมทั้งควรเปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงของตนเองให้ธนาคารทราบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันเพิ่มขึ้น ตามระยะเวลาที่เป็นลูกค้ำเพิ่มขึ้นด้วย และมีผลต่อการถูกเรียกหลักประกันในลักษณะผ่อนคลายรวมทั้งสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของธนาคารในเรื่องการให้เกษตรกรลูกค้ำกู้เงินได้สูงสุดไม่เกินร้อยละ 80 ของวงเงินที่จำนอง

นอกจากนั้นในกรณีพื้นที่เพาะปลูกซึ่งถือเป็นทรัพย์สินที่สำคัญของเกษตรกรลูกค้ำ ยังมีบางส่วนไม่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งทำให้เกษตรกรลูกค้ำสูญเสียโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกร รัฐบาลหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ หรือออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเหล่านั้นให้กับเกษตรกรเป็นการเร่งด่วน

ข้อจำกัดของการศึกษา

ในการศึกษาค้างนี้มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา งบประมาณ รวมทั้งโอกาสในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ดังนั้น จึงได้ข้อสรุปอยู่ในวงจำกัดไม่อาจถือเป็นข้อสรุปในภาพรวมของสินเชื่อการเกษตรของ ธ.ก.ส. ได้ โดยในส่วนขอบเขตการศึกษาจำกัดอยู่เฉพาะเพียงบางจังหวัดซึ่งถือเป็นส่วนน้อยเท่านั้น รวมทั้งการละเลยไม่ได้กำหนดให้มีตัวแปรควบคุมจังหวัดที่เกษตรกรกู้เงิน เนื่องจากบางจังหวัดมีข้อมูลของเกษตรกรลูกค้าเพียง 22 ราย ส่วนประเภทของสินเชื่อในการศึกษาค้างนี้เลือกพิจารณาเพียงประเภทเดียวคือเครดิตเงินสดรายคน ซึ่งสินเชื่อประเภทดังกล่าวคำนึงถึงแต่เพียงกระแสเงินสดหมุนเวียนของกิจกรรมการผลิตเท่านั้น แต่ได้ละเลยพิจารณาสินเชื่อประเภทค่าลงทุน ซึ่งเป็นสินเชื่อที่ก่อให้เกิดผลิตภาพในการผลิต (Productivity) นอกจากนี้ในการศึกษาค้างนี้ไม่ได้เปรียบเทียบให้เห็นว่าประเภทของเอกสารสิทธิ์ที่ต่างกัน จะมีผลต่อการกำหนดระดับหลักประกันต่างกันอย่างไร

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

ในการศึกษาค้างต่อไปจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นเหล่านี้ คือ เพิ่มขอบเขตหรือเพิ่มพื้นที่ในการศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเพิ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ รวมถึงให้ครอบคลุมตัวอย่างซึ่งมีสภาพการผลิตที่แตกต่างกันด้วย ขณะเดียวกันเมื่อเพิ่มพื้นที่การศึกษาแล้ว ควรจะเพิ่มตัวแปรควบคุมภาคหรือตัวแปรควบคุมจังหวัดด้วย เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างตามสภาพภูมิประเทศหรือ ความแตกต่างสภาพพื้นที่ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์แตกต่างกันว่าจะมีผลต่อการกำหนดระดับหลักประกันอย่างไร รวมทั้งควรเพิ่มการศึกษาประเภทสินเชื่อเพื่อเป็นค่าลงทุน ซึ่งเป็นสินเชื่อที่ก่อให้เกิดผลิตภาพในการผลิต (Productivity) โดยอาจจะศึกษาเปรียบเทียบกับสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายว่า สินเชื่อทั้งสองจะมีผลต่อการกำหนดระดับหลักประกันแตกต่างกันอย่างไร หรืออาจจะศึกษาความแตกต่างระหว่างเอกสารสิทธิ์ที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินที่ออกให้โดย ส.ป.ก. มีผลต่อการกำหนดระดับหลักประกันแตกต่างกันอย่างไร

ทั้งนี้การศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่กล่าวถึงข้าง จะสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ ธ.ก.ส. มีสาขาหรือพื้นที่ให้บริการครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ มีผลิตภัณฑ์สินเชื่อหลากหลายประเภท รวมทั้งมีการกำหนดให้ใช้หลักประกันเงินกู้หลากหลายประเภท ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงหรือแก้ไขการปฏิบัติงานของธนาคารต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

เปรม บุญเรือง. 2523. ตลาดเงินทุนและสถาบันสินเชื่อเกษตร. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. ม.ป.ป. เศรษฐศาสตร์เกษตร 111. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2546. รายงานกิจการ งบดุล งบกำไรขาดทุนรอบปีบัญชี
2545. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

_____. 2547ก. รายงานกิจการ งบดุล งบกำไรขาดทุนรอบปีบัญชี 2546. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

_____. 2547ข. คู่มือการปฏิบัติงานสินเชื่อด้านเกษตรกร เล่ม 1 ว่าด้วยการรับลูกค้า กรุงเทพมหานคร:
ม.ป.ท.

_____. 2547ค. คู่มือการปฏิบัติงานสินเชื่อด้านเกษตรกร เล่ม 2 ว่าด้วยการให้กู้เงิน กรุงเทพมหานคร:
ม.ป.ท.

_____. 2547ง. คู่มือการปฏิบัติงานสินเชื่อด้านเกษตรกร เล่ม 4 ว่าด้วยหลักประกันเงินกู้
กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

_____. 2548ก. รายงานกิจการ งบดุล งบกำไรขาดทุนรอบปีบัญชี 2547. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

_____. 2548ข. การดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: หจก. อรุณการพิมพ์.

_____. 2548ค. การดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: หจก. อรุณการพิมพ์.

_____. 2549. รายงานกิจการ งบดุล งบกำไรขาดทุนรอบปีบัญชี 2548. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

_____. 2550. รายงานกิจการ งบดุล งบกำไรขาดทุนรอบปีบัญชี 2549. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2523. สินเชื่อการเกษตรในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

อัมมาร สยามวาลา. (บรรณาธิการ). 2534. **สินเชื่อในชนบทประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

Berger, A.N. and Udell, G.F. 1995. "Relationship lending and lines of credit in small firm finance." **Journal of Business**. 68: 351-381.

Besanko, D. and Thakor, A.V. 1987. "Collateral and rationing: Sorting equilibria in monopolistic and competitive credit markets." **International Economic Review**. 28: 671- 690

Bester, H. 1985. "Screening vs. rationing in credit market with imperfect information." **American Economic Review**. 75: 850-855

_____. 1987. "The role of collateral in credit markets with imperfect information." **European Economic Review**. 31: 887-899

_____. 1994. "The role of collateral in a model of debt renegotiation." **Journal of Money, Credit, and Banking**. 26: 72-86

Greenbaum, S. I. and Thakor, A.V. 1995. **Contemporary Financial Intermediation**. Fort Worth: The Dryden Press

Greene, William. H. 2003. **Econometric Analysis**. 5th ed. Upper Saddle River: Pearson Education, Inc.

Harhoff, D. and Korting, T. 1998. "Lending relationships in Germany: Empirical evidence from survey data." **Journal of Banking and Finance**. 22: 1317-1353.

Lehmann, E. and Neuberger, D. 2001. "Do lending relationships matter ? Evidence from bank survey data in Germany." **Journal of Economic Behavior & Organization**. 45: 339-359.

Menkhoff, L., Naeuberger, D. and Suwanaporn, C. 2006. "Collateral – based lending in emerging markets: Evidence from Thailand." **Journal of Banking and Finance**. 30: 1 - 21.

Stiglitz, Joseph. E. and Weiss, A. 1981. "Credit rationing in market with imperfect information."

American Economic Review. 71: 393-409.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ข้อมูลลูกค้ารายคนส่วนที่ 1

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ข้อมูลลูกค้ารายคน ส่วนที่ 1

สาขา หน่วยอำเภอ เขตสินค้า

ชื่อลูกค้า ชื่อคู่สมรส ที่อยู่ โทรศัพท์.....

 สมุดบัญชีเงินฝากประเภท เลขที่บัญชี ทะเบียนสมาชิก ฅปก. เลขที่ สมาชิก สกค.

	พ.ศ.			
การจัดชั้น	ชั้นคุณภาพชั้นลูกค้าชั้นกลุ่มลูกค้า			
1. รายการทรัพย์สิน	ประเภท	จำนวน	มูลค่า	
ก. ที่ดินของตนเอง.....	
ข. โรงเรือน.....	
ค. เครื่องจักรกล.....	
ง. สัตว์ใช้งาน.....	
รอยาย.....	
จ. ทรัพย์สินอื่น ๆ.....	
	รวม		
2. รายการหนี้สินสำคัญ	ญาติ/เพื่อน	พ่อค้า/นายทุน	สถาบันการเงินอื่น	อื่น ๆ
จำนวนเงินที่กู้ยืม.....
อัตราดอกเบี้ย.....
หนี้คงเหลือ
หลักประกัน
3. การค้าประกันหนี้ เงินกู้ให้แก่ลูกค้าอื่น	ก. การรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม		☐ ยอม	☐ ไม่ยอม
	ข. การค้าประกันผู้อื่น			
	ชื่อ		เลขทะเบียน	
	
	

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ภาคผนวก ข
ข้อมูลลูกค้ารายคนส่วนที่ 2

ข้อมูลลูกค้ารายคน ส่วนที่ 2

8. การกู้เงิน ชื่อลูกค้า กลุ่ม เลขทะเบียน.....

ลำดับ ที่ (1)	ที่หนังสือกู้ หรือ เลขที่บัญชี (2)	การเบิกเงินกู้		การใช้เงินกู้		ผู้ทาง ชำระ (7)	กำหนดชำระคืน		หนี้ค้างชำระ		ตัดผ่อน ถึงวันที่ (12)	บันทึก (13)
		วันที่ เบิก (3)	ต้นเงิน (บาท) (4)	วัตถุประสงค์ (5)	ผล (6)		วันที่ (8)	ต้นเงิน (บาท) (9)	ต้นเงิน (บาท) (10)	มูลเหตุ (11)		

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ภาคผนวก ค
ข้อมูลลูกค้ารายคนส่วนที่ 3

ข้อมูลลูกค้ารายคน ส่วนที่ 3 (ใช้เฉพาะการให้กู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่น)

ชื่อลูกค้า กลุ่ม เลขทะเบียน

9. รายได้ จากอาชีพอย่างอื่น	พ.ศ.				
1/ ระบุประเภทกิจการ/แปรรูป/บริการ	1/	1/	1/	1/	รวม
2/ ระบุช่วงเวลาประกอบกิจการ	2/	2/	2/	2/	XX
(1) หน่วยนับของการผลิต/แปรรูป/บริการ					XX
(2) ปริมาณผลิต/แปรรูป/บริการ					XX
(3) มูลค่าต่อหน่วย					
(4) รวมรายได้ (2) X (3)					
10. ค่าใช้จ่าย จากอาชีพอย่างอื่น					
(1) ค่าวัตถุดิบ/วัสดุ					
(2) ค่าจ้างแรงงาน					
(3) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ระบุ)					
(4) รวมค่าใช้จ่าย (1) + (2) + (3)					

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ตารางผนวกที่ 1 ตัวอย่างข้อมูลของเกษตรกรปลูกข้าว

Y	AS*	CV*	LTAR	CRR	ICR	AGE	RSD	CT	FL	OL	ED2	ED3	Y49	Y50
20.00	185	50	1.30	0.56	0.00	38	5	1	0.37	1	0	1	0	0
100.00	491	50	0.10	0.16	0.00	49	5	1	0.00	0	0	0	0	0
100.00	70	15	0.86	0.17	0.00	44	5	1	0.31	0	0	0	0	0
0.00	120	5	0.88	0.34	0.00	36	5	0	0.18	0	0	0	0	0
100.00	50	20	1.30	0.46	0.00	38	5	1	0.51	0	0	0	0	0
11.00	70	150	2.86	0.15	0.00	32	4	0	0.00	0	0	0	0	0
100.00	62	10	0.97	0.28	0.00	40	4	1	0.00	0	0	0	0	0
100.00	840	50	0.10	0.38	0.00	43	4	1	26.86	0	0	0	0	0
100.00	160	20	0.41	0.15	0.00	41	4	1	2.75	0	0	0	0	0
21.67	80	30	0.88	0.29	0.00	44	4	1	0.18	0	0	0	0	0
28.75	70	40	1.21	0.12	0.00	31	4	1	0.00	0	0	0	0	0
17.50	130	40	0.69	0.11	0.00	49	4	1	0.28	0	0	0	0	0
75.00	50	40	1.40	0.43	0.00	36	4	1	0.00	0	0	0	0	0
100.00	225	60	0.49	0.18	0.00	42	4	1	0.00	0	0	0	0	0
100.00	280	40	0.27	0.40	0.00	44	3	1	0.38	0	0	0	0	0
100.00	285	50	0.30	0.12	201.80	56	4	1	2.50	0	0	0	0	0
100.00	1,410	20	0.05	2.14	0.00	51	4	1	44.30	0	0	0	0	0
100.00	180	10	0.19	1.43	0.00	45	4	1	1.50	0	0	0	0	0
100.00	572	20	0.11	0.47	0.00	44	5	0	19.00	0	0	0	0	0

หมายเหตุ: ค่า AS* และ CV* ค่าที่แสดงในตารางหน่วยเป็น 1,000 บาท

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล	นายศรินทร์ ชาธรรมมา
วัน เดือน ปี ที่เกิด	30 ตุลาคม 2508
สถานที่เกิด	จังหวัดขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง เศรษฐศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พัฒนาธุรกิจบริการ 9 ฝ่ายรายได้และพัฒนาธุรกิจธนาคาร
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	ทุนการศึกษาของธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรปี 2548